

IHMISSUHDEDISKURSSIT MARIA VEITOLAN KOLUMNEISSA

Suomen kielen  
pro gradu  
-tutkielma  
Oulun yliopisto  
huhtikuu 2015

Laura Jokikokko

# SISÄLLYS

<b>1. JOHDANTO</b>	1
1.1. Tutkimuksen aihe ja tutkimusongelmat	1
1.2. Tutkimusmetodi	2
1.3. Tutkijan positioni	4
1.4. Tutkimusaineisto	5
1.4.1 Kolumni tekstilajina	5
1.4.2. Maria Veitola	6
<b>2. AINEISTON ANALYYSI</b>	7
2.1. Kirjoittaja neuvonantajana	8
2.1.1. Neuvonantajana ystäville	8
2.1.2. Neuvonantajana tuntemattomille	15
2.1.3. Neuvonantajana parisuhteessa	17
2.1.4. Neuvonantajana itselleen	19
2.2. Epävarmuusdiskurssi	22
2.2.1. Tuntemattomat vertailukohteena	22
2.2.2. Vertailu ystäviin	32
2.2.3. Vertailu sukulaisiin	34
2.3. Vuorovaikutusdiskurssi	36
2.3.1. Tutut keskustelukumppanit	36
2.3.2. Tuntemattomat keskustelukumppanit	38
2.4. Kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana	42
2.4.1. Tuntemattomien vaikutus	42
2.4.2. Ystävien vaikutus	47
2.5. Ulkonäködiskurssi	49
2.5.1. Oma ulkonäkö	49

2.5.2. Muiden ulkonäkö	50
2.6. Ajanviettodiskurssi	53
2.6.1. Ajanvietto ystävien kanssa	53
2.6.2. Ajanvietto perheen kanssa	54
<b>3. KIELENKÄYTÖN EROT VUOSINA 2009 JA 2012</b>	56
<b>4. TULOSTEN POHDINTAA</b>	59
<b>5. LOPUKSI</b>	66
<b>LÄHTEET</b>	

# 1. JOHDANTO

## 1.1. Tutkimuksen aihe ja tutkimusongelmat

Tutkin pro gradu -työssäni ihmissuhdediskursseja Maria Veitolan kolumneissa. Tutkimusaineistoni koostuu Veitolan 24:stä Trendi-lehteen kirjoittamasta kolumnista. Aineisto on vuosilta 2009 ja 2012. Veitola on mielenkiintoinen mediakasvo, jonka keskusteluohjelmaa ja kirjoituksia olen aina seurannut aktiivisesti. Kolumnit päästävät lukijan kurkistamaan Veitolan yksityisempään persoonaan, kun taas televisiosta katsojille välittyy hänestä rohkea ja suorasanainen ammattilaiskuva. Maria Veitolan räväkkä persoonallisuus ajoi minut tutkimaan hänen kolumniensa diskursseja. Kaikki hänen tekstinsä käsittelevät jollain tapaa ihmissuhteita, joten on loogista keskittyä nimenomaan ihmissuhdediskursseihin.

**Diskurssi** tarkoittaa työssäni puhetapaa: miten Veitola kuvaa ihmissuhteita ja mitä ne hänelle merkitsevät? Tärkein **tutkimusongelma** työssäni on seuraava: **Miten ja millä tavalla Veitola merkityksellistää itseään suhteessa muihin?** Selvitän, millä tavoin Veitola esittää ihmissuhteet kolumneissaan. Ovatko ne esimerkiksi arjessa pärjäämisen keino tai jonkinlainen hyöty? Olennaista on sekin, millaisia rooleja Veitolalle muodostuu hänen kolumniensa perusteella. Lisäksi tutkin, tapahtuuko Veitolan kielenkäytössä jonkinlaisia muutoksia, ja voiko näiden mahdollisten muutosten perusteella arvioida vastaavasti ihmisessä ja hänen sosiaalisuudessaan tapahtuneita muutoksia. Ovatko kielenkäytön mahdolliset muutokset siis suoraan verrannollisia ihmisen sosiaalisuudessa tapahtuneisiin muutoksiin?

Tutkin Veitolan kielenkäytössä mahdollisesti tapahtuneita muutoksia lähinnä tarkastelemalla hänen verbivalintojaan. Käytän hyväkseni Anne Pajusen (1988) verbijaottelua tutkiessani, tapahtuuko Veitolan verbien käytössä muutoksia. Pajusen mallin mukaisesti olen jakanut verbit kolmeen luokkaan, eli *aistihavainto-*, *puheakti-* ja *liikeverbeihin*. Pro gradu -tutkimuksessaan sekä lisensiaatintyössään Pajunen on lisäksi erotellut myös muun muassa *sääverbit*, *tapahtumaverbit*, *oloverbit* ja *tekoverbit* (Pajunen 1988: 13), mutta omassa työssäni sisällytän nämä lukuisat muut verbiluokat *muihin verbeihin*. Tarkastelen Veitolan verbivalintoja erityisesti luvussa 3, jossa vertaan hänen kielenkäyttöään ennen raskautta sekä raskauden aikana. Verbien tarkastelemisen

kautta saan tutkimukseeni kielitieteellistä näkökulmaa, joka muutoin voi helposti jäädä vähemmälle huomiolle kuin sosiokulttuurinen näkökulma, vaikka työni kuuluu nimenomaan kielitieteellisen tutkimuksen piiriin.

Veitola käyttää rikasta ja monipuolista kieltä, mikä ilmenee myös lukijalle esimerkkikatkelmien kautta. En ole muuttanut lainauksia mitenkään, vaan olen osoittanut tummennuksin kohdat, joita analysoin tarkemmin. Veitolan värikkäät sananvalinnat tekevät tutkimuksesta sekä kiinnostavaa että haastavaa, sillä tekstien tutkijana minun pitäisi pitää oma kirjoitustyylini neutraalina siitä huolimatta, että tutkittavan aineiston sananvalinnat välittävät erilaisia arvoja ja asenteita. Sananvalinnat kertovat myös siitä, miten asioiden ja toimijoiden väliset suhteet halutaan tekstissä esittää (Solin 2002: 160), eli Veitolan sananvalinnat kertovat aina jotain hänen arvomaailmastaan ja tavastaan suhtautua ympäristöönsä. Kirjoittajan arvottaessa asioita hän haastaa myös lukijan pohtimaan arvomaailmaansa ja käsityksiään (Paso 2007: 263).

## 1.2. Tutkimusmetodi

Tutkimukseni teoriatausta ja metodi on diskurssintutkimus, jonka kautta saan selvitettyä, millä tavoin merkitykset vaikuttavat yhteiskunnassamme. Diskurssintutkimus on monitieteinen ja jatkuvasti kehittyvä tieteenala, joka tarkastelee kielenkäytön ja sosiaalisen toiminnan välistä suhdetta (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 7). Jokinen, Juhila ja Suoninen (1999: 234) määrittelevät kriittisen diskurssianalyysin tarkoituksiksi tehdä tarkkaan analysointiin perustuvia tulkintoja aineiston kielenkäytöstä. Lisäksi Fairclough (1997: 76) on esittänyt, että kriittinen diskurssianalyysi tutkii kieltä yhteiskunnallisena tuotoksena ja yhteiskunnallisena vaikuttajana.

Kriittistä diskurssianalyysia pidetään yhtenä uusimmista diskurssianalyysin versioista. Se yhdistää sekä kielitieteellisen että yhteiskuntatieteellisen näkökulman. Kriittinen diskurssianalyysi jakaa yhdessä yhteiskuntatieteiden diskurssin tutkimuksen kanssa näemyksen diskurssista tapana hahmottaa maailmaa. Kielenkäytöllä eli diskurssilla on sosiaalisia vaikutuksia ympäröivään maailmaan. (Sajavaara & Piirainen-Marsh 2000: 192.) Olennainen ero diskurssianalyysin ja lingvistiikan välillä on se, että diskurssianalyysi

pyrkii tuomaan esiin diskurssin tuottajan sosiaalipsykologisia ominaisuuksia sen sijaan että keskittyisi esimerkiksi luonnollisten kielten rakenteiden ongelmien tutkimiseen. Diskurssianalyysin keskeinen perusajatus on, että kielenkäyttö on aina paitsi kielellistä myös sosiaalista toimintaa (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 13). Tämä näkemys toteutuu Veitolan kantaa ottavissa kolumneissa hyvin, sillä teksti ei ole pelkästään sujuvaa ja värikästä, vaan sillä on sisältönsä puolesta myös muun muassa lukijoiden yhteisöllisyyttä lisäävää merkitystä. Veitolan kirjoittamat asiat koetaan omiksi, ja niihin on helppo samaistua joko omakohtaisten kokemusten tai tutun aihepiirin vuoksi.

Diskursiiviset tutkimukset auttavat ymmärtämään kielenkäyttöä sosiaalisena toimintana, johon kuuluu monenlaisia piirteitä, kuten ideologiat, asenteet, tuntemukset, kokemukset, mielikuvat ja odotukset. Tutkimukset tuovat kielenkäytölle syvällisemmän merkityksen. Kielellinen käyttäytyminen paljastaa erilaisia tutkimuskohteita, kuten monikielisuuden kokemuksia, naiskuvan rakentumisen muutoksia viime vuosikymmenten aikana tai tieteellisen genren muotoutumista. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 170.)

Diskurssianalyysi on laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta teoreettisten lähtökohtiensa vuoksi. Laadullisen ja diskurssintutkimuksen tulokset ovat tiheää kuvausta tutkittavan ilmiön laadusta eikä tuloksia pyritä ensisijaisesti esittämään numeraalisesti. Kvalitatiivisessa teoriassa tarkoituksena on ymmärtää tutkittavaa ilmiötä sekä sen merkitystä. Laadullisen tutkimuksen päämääränä on ymmärtää ihmisten käyttäytymistä. Lisäksi on tärkeää tarkastella niitä merkityksiä, joita syntyy ihmisten ollessa vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Tutkimuksen kohteena on ihmisten merkityksmaailma. Kielenkäytössä tehdään valintoja, joiden kautta syntyy erilaisia merkityksiä. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 55, 139–140.) Diskurssianalyysissä tutkitaan rakenteita ja tarkoituksia, joita kielenkäytöllä pyritään luomaan (Johnstone 2008: 3).

Kuten kriittisessä tekstintutkimuksessa yleensä, myös omassa työssäni aineiston käsittely on sekä kielellistä että sosiokulttuurista analyysiä (Heikkinen 1999: 55). Kielitieteellistä tutkimusta tehdessä pääpaino on kielenkäytön analyysissä, mutta diskurssianalyysin monitieteellisyyden vuoksi aineiston tulkinta vaatii myös sosiokulttuurisen näkökulman huomioimista. Tähän Veitolan kielenkäyttö ja hänen kolumneissaan käsittelemänsä monet yhteiskunnalliset aiheet antavat erinomaisen mahdollisuuden.

Aineiston laadulliseen analyysiin liittyy olennaisesti havaintojen pelkistäminen. Havaintojen pelkistäminen on jaettavissa kahteen osaan. Ensimmäinen osa on se, että aineistoa tarkastellaan aina tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta. Aineistoa tutkittaessa on kiinnitettävä huomiota ainoastaan siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta tärkeää. Tämä ei kuitenkaan poissulje sitä tosiasiaa, että samassakin tutkimuksessa aineistoa voidaan tutkia monesta eri näkökulmasta. Esimerkiksi kun omassa tutkimuksessani tarkastelen aineistoani yhdestä näkökulmasta kerrallaan, tekstit ovat helpommin hallittavissa. Pelkistämävaiheen toisessa osassa voin yhdistää havaintoja, mikä karsii havaintomäärää entisestään. Yhdistäminen onnistuu, kun havainnoista etsii yhteisen piirteen tai muotoilemalla säännön, joka pätee poikkeuksetta koko aineistoon. Ideana pelkistämisessä ja yhdistämisessä on se, että aineistossa voidaan nähdä esimerkkejä samasta ilmiöstä. (Alasuutari 1995: 30–31.)

Laadullisessa tutkimuksessa olennainen rooli on havaintojen teoriapitoisuuksilla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ei ole olemassa täysin objektiivista tietoa, vaan tutkija päättää tutkimusasetelmasta oman ymmärryksensä varassa. (Tuomi & Sarajärvi 2002: 19.) Omassa työssäni analysointityöhön vaikuttaa omat kiinnostuksen kohteeni, mutta toki jo tutkimusaiheen valinta kertoo yleensä tutkijan omista mieltymyksistä. Ylipäätään tutkimuksessani on huomioitava, että tekstin merkitys on konnotatiivinen eli sen tulkintaan vaikuttavat lukijan – tässä tapauksessa minun – tunteet ja ajatukset sekä kulttuurisissa vallitsevat arvot (Fiske 1994: 113). Erityisesti Veitolan kaltaisen värikkään kielenkäyttäjän tekstiä analysoitaessa objektiivisuuden tavoite saattaa olla vaikea saavuttaa. Lukija voi samaistua kirjoittajaan liikaa ja kokea käsitellyt asiat omakseen. Tämä on sikäli ymmärrettävää, että kirjoittajan lukijakunnan voidaan ajatella koostuvan lähtökohteisesti samankaltaisesti ajattelevista ihmisistä.

### 1.3. Tutkijan positioni

Päädyin tutkimusaiheeseeni omien kiinnostuksen kohteideni myötä. Olen lukenut *Trendi*-lehteä vuosikausia, ja Maria Veitolan taitava kielenkäyttö vetoaa minuun. Lisäksi olen kiinnostunut ihmisten välisistä suhteista, vuorovaikutuksesta ja ylipäätään käyttäytymisestä. Diskurssianalyysissä kuitenkin tutkijan omat tulkinnat voivat olla tutkittavan aineiston kirjoittajan tarkoituksista poikkeavat, mutta se kuuluu diskurssitutkimuksen

luonteeseen. Tutkimuksessa onkin tärkeää keskittyä siihen, miten tekstissä tuotetaan merkityksiä (Luostarinen & Väliverronen 1991: 54). Tutkijana perustan tutkimustulokset siihen, mitä ja miten tekstissä on sanottu.

Ensimmäiseksi luin kolumnit läpi tarkastellakseni, millaisia aihepiirejä ne ylipäättään käsittelevät. Kiinnitin huomiota erityisesti siihen, kenestä Veitola puhuu ja missä yhteydessä. Sen jälkeen keskityin tarkempaan analyysiin, eli sananvalintojen käsittelemiseen. Tekstien analysoimiseen tarvitaan semantiikkaa, koska tekstien ja diskurssien tutkimus on myös merkitysten tutkimusta (Pälli 2003: 27), ja omassa työssäni keskiössä ovat nimenomaan merkitykset. Päädiskurssit muodostuivat siitä, miten Veitola näkee ihmis-suhteet suhteessa itseensä. Aladiskursseissa puolestaan käsitellään näitä merkityksiä eri ihmisten kohdalla.

#### 1.4. Tutkimusaineisto

##### 1.4.1. Kolumni tekstilajina

Kolumni on mielipideteksti, jonka tekijä on useimmiten toimituksen ulkopuolelta. Lehti valitsee kirjoittajan eli kolumnistin ja antaa lehdestä tilan hänen käyttöönsä. Sekä aiheen valinta että mielipiteet ovat siis kolumnistin omia. Hän ei ole sidoksissa lehden linjaan. Kolumnisti on henkilönä selvästi esillä: tekstin yhteydessä on yleensä hänen valokuvansa. Muita kolumnin ulkoisia tuntomerkkejä on tekstin muoto. Kolumni on vanhastaan ladottu yhdelle palstalle, ikään kuin pylvääksi. *Kolumni*-sanana onkin latinan *columna* 'pylväs'. Kolumni voi olla pakinoiva, esseen tapaan pohtiva tai tiukan asiatyylinen. Kolumnin on huomattu vaativan erityisen hyvää lukutaitoa, jos kirjoittaja on ironinen, kuten kolumnistit usein ovat. Silloin nimittäin tekijän todellinen ajatus täytyy lukea rivien välistä – ironikkohan sanoo yhtä mutta tarkoittaa toista. (Mikkola ym. 2005: 193–196.)

Kolumnin tehtävä on nostattaa mielipiteitä ja keskustelua. Kielellisesti kirjoittaja voi käyttää monenlaisia tyylikeinoja ollakseen vaikuttava. Kiehtovat adjektiivit, räväkät verbit ja epätavalliset tekijät kiinnostavat lukijaa. Kolumnistille sosiaalinen elämäntyylillä on merkittävä voimavara, sillä keskustelut ja havainnot ovat hankalia neljän seinän si-



sällä. Usein kolumnit pohjaavat kirjoittajan omiin kokemuksiin. (Liikanen 2012: 12–26.)

#### 1.4.2. Maria Veitola

Maria Veitola syntyi Enossa 26. helmikuuta 1973. Tällä hetkellä hän asuu Helsingissä avomiehensä ja poikansa kanssa. Veitola opiskeli lukion jälkeen vuoden Lahden kansanopistossa näyttämötaiteen linjalla, minkä jälkeen hän on suorittanut jonkin verran opintoja Helsingin yliopistossa pääaineenaan kotimainen kirjallisuus. Vuonna 1994 hän valmistui oppisopimuksella radiotoimittajaksi. Veitola on itseoppinut toimittaja, ja hän on ollut mukana niin televisiossa, radiossa kuin printtimediassa.

Veitola tunnetaan erityisesti omista *Maria!* (2008–) ja *Maria, Maria* (2007) -keskusteluohjelmistaan, mutta hän on ollut juontamassa, käsikirjoittamassa ja ohjaamassa useita muitakin televisio-ohjelmia. Radiossa hän on työskennellyt toimittajana ja DJ:nä esimerkiksi Radio Cityssä ja Radio Helsingissä. Trendi-lehden kolumnistina Veitola aloitti vuonna 2008. Hän on toiminut avustajana myös esimerkiksi Image-lehdessä sekä Helsingin Sanomien Nyt-liitteessä.

Veitolan tärkeimmät kiinnostuksen kohteet ovat ihmiset, muoti, musiikki ja kirjallisuus. Kolumnistina Veitola on huomannut, että lukijoita kiinnostaa erityisesti se, että julkisuudesta tutuille henkilöille tapahtuu samanlaisia asioita kuin kaikille muillekin, ja tämän vuoksi hän ammentaa aiheita elämästä ylipäätään sekä omista havainnoista ja kokemuksista. (Sähköpostikeskustelu Maria Veitolan kanssa.)

## 2. AINEISTON ANALYYSI

Ihmissuhdediskurssiin kuuluvat siis kaikki ihmisten välisiin suhteisiin ja tuntemuksiin liittyvät aiheet. Niissä käsitellään muun muassa ihmisyyttä, identiteettiä ja vuorovaikutusta. Hypoteesini on se, että ihmissuhteet hallitsevat pitkälti Veitolan elämää ja kolumneja. Toinen hypoteesini on, että Veitolan ajatusmaailma on muuttunut vuodesta 2009 vuoteen 2012, sillä hänestä on pro gradu -työtä aloittaessani tullut hiljattain äiti. Vuoden 2012 kolumnien kirjoittamisen aikaan hän on ollut raskaana, ja oletan, että raskauden myötä hän on pehmentynyt ja herkistynyt ihmisenä, mikä vaikuttaa myös hänen kieleensä. Kolmas hypoteesini on, että Veitola käyttää runsaasti tunteisiin vetoavaa kieltä.

Kolumneissaan Veitola kirjoittaa niin parisuhteistaan, ystävyysuhteistaan kuin perhesuhteistaankin. Lisäksi hän kirjoittaa näiden suhteiden ulkopuolelle jäävistä henkilöistä, joista puhun tutkimuksessani nimellä *tuntemattomat*. Pro gradu -työssäni erottelen parisuhde-, ystävyys- ja perhediskurssit sekä tuntemattomien diskurssin toisistaan, mutta tutkin näitä aihepiirejä vielä tarkemmin siitä näkökulmasta, miten Veitola niistä kirjoittaa. Aineiston analyysin pää- ja alaluvut muodostuvat näiden aihepiirien merkityksistä, sillä esimerkiksi *ystävyyys* ei ole sellaisenaan diskurssi. Veitolan kolumneissa esiintyy lukuisia eri henkilöitä, ja olisin voinut työssäni jakaa nämä henkilöt myös toisenlaisiin ryhmiin, kuten esimerkiksi lapsuudenystäviin, harrastuskavereihin ja työvereihin. Jaottelu perheenjäseniin, ystäviin, seurustelukumppaneihin ja tuntemattomiin henkilöihin tuntui kuitenkin luonnollisimmalta siinä mielessä, että näihin ryhmiin kuuluvia henkilöitä esiintyi aineistossa selkeästi eniten. Tällaisella jaottelulla henkilöt olivat selkeimmin hallittavissa.

Aineiston analysointiin kuuluu olennaisesti myös sananvalintojen käsittely sekä vuosien 2009 ja 2012 kolumnien aihepiirien mahdollisten erojen huomioiminen. M. A. K. Hallidayn (1978: 109) mukaan teksti edustaa valintaa, joten tutkimuksessani olen kiinnostunut tarkastelemaan Veitolan käyttämiä sananvalintoja, koska ne kertovat hänen tavastaan hahmottaa maailmaa. Diskurssintutkimuksessa analyysin fokus on merkityksissä: millaisia merkityksiä tutkittava ilmiö valitussa aineistossa saa, miten merkitykset muuttuvat ja mitkä merkitykset kenties puuttuvat kokonaan. Kielenkäytön mikrotason analyysi tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkija analysoi aineistonsa kielenkäyttöä kielen tutkimuksen välinein. (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 166–167.)

## 2.1. Kirjoittaja neuvonantajana

### 2.1.1. Neuvonantajana ystäville

Veitola kirjoittautuu herkästi neuvonantajaksi muiden ihmisten elämään. *Kirjoittaja neuvonantajana* –diskurssin ensimmäisessä alaluvussa *Neuvonantajana ystäville* tarkastelen sellaisia kohtia Veitolan kolumneista, joissa hän osoittaa jonkinlaista asiantuntijuutta esimerkiksi ystäviensä elämäntilanteita kohtaan. Tässä luvussa tulee erityisen hyvin ilmi diskurssien kyky rakentaa identiteettejä (Pietikäinen & Mäntynen 2009: 63), koska tutkittavana on Veitolan käsitykset hänen ja ystäviensä välisistä suhteista sekä itsestään asiantuntijana niissä.

*Kirjoittaja neuvonantajana* –diskurssille on hyvin tyypillistä, että Veitola kokee omien mielipiteidensä olevan oikeampia tai parempia kuin muiden ihmisten ajatukset. Hän kokee olevansa mielipiteineen ja kokemuksineen muiden ihmisten ajatusmaailman yläpuolella, mistä neuvojen antamisen vaivattomuus kertoo.

Esimerkeissä esiintyy ymmärtämättömyyttä ystävien tekemisiä tai ajatuksia kohtaan:

**(1) *Ystäväni haluaisi nollata elämänsä. Hän haluaisi aloittaa alusta. -- En ymmärrä ystävääni. Minä yritän olla murehtimatta menneitä, koska se on ajanhukkaa. Jos olen tyrinyt, ja totta vie olen, yritän olla tyrimättä uudelleen ainakaan samalla tavalla. Välillä kaikki menee ryteikköön, mutta ei se ole sen kummempaa. Se on elämää.***

(10/09)

Veitola puhuu *ystävästä* eikä kerro tarkempia tietoja hänestä. Huomio keskittyykin lähinnä Veitolan ja tämän ystävän toisistaan eriäviin mielipiteisiin elämän taitekohdissa tai tilanteissa, jolloin he tuntevat tarvitsevansa uudenlaista suuntaa elämälleen. Veitola esittäytyy jämäkäksi ja aktiiviseksi henkilöksi ystäväänsä verrattuna. Veitolalle vastoinkäymiset eivät ole stressaamisen arvoinen asia eikä hän myöskään halua käyttää energiansa menneiden miettimiseen.

Esimerkin verbit ovat metaforisia: *kaiken nollaaminen* ja *alusta aloittaminen* kuvastavat tyytymättömyyttä omaan elämään ja menneisyyteen, joten ystävä näyttäytyy esimerkiksi turhautuneena ja elämänsä valintoihin pettyneenä henkilönä. Veitola tyrmää menneiden murehtimisen *ajanhukkana* eli täysin turhana asiana ja kertoo itse välttävänsä tuollaista turhuutta. Hänen mielestään virheiden tekeminen on luonnollista, mutta niiden toistaminen puolestaan hieman kyseenalaisempaa. Veitolan mielestä hänen oma suhtautumistapansa menneisyyteen ja menneisyydessä sattuneisiin erehdyksiin on hyväksyttävämpää, koska suhtautuminen on huolettomampaa.

Veitolan ystävä toivoisi voivansa unohtaa jo eletyn elämänsä ja tehdä erilaisia valintoja ja päätöksiä. Veitola itse puolestaan pyrkii tietoisesti pois sekä menneisyydessä tapahtuneiden negatiivisten asioiden vatomisesta että näiden negatiivisten asioiden toistamisesta. Menneisyys kuitenkin on mukana hänen toiminnassaan ja erityisesti ajatuksissaan, sillä muuten hän ei pystyisi välttämään esimerkiksi tiettyjen epäonnistumisten toistamista.

Esimerkissä Veitola esittää eriävän mielipiteensä ystävänsä tahtoon ja perustelee mielihpidettään omilla kokemuksillaan. Omat kokemukset toimivat tässä näin ollen uskottavuutta lisäävänä tekijänä. Veitola myöntää tehneensä virheitä, mutta hänen mielestään kaiken nollaaminen ei ole mikään ratkaisu elämänlaadun parantamiseen. Veitolan mielestä myös epäonnistumiset kuuluvat elämään: hän esittää epäonnistumisten olevan väistämätöntä käyttämällä *mennä*-verbistä preesensmuotoa, joka ilmentää kielessämme futuuria.

**(2) Hän, syntyperäinen helsinkiläinen, on kateellinen minulle ja muille, jotka olemme kotoisin muualta. Hänen mielestään olemme etuoikeutettuja onnenpekkoja. Kun meitä maalaisia ahdistaa, voimme painua kotikonnuillemme piiloon pahalta maailmalta.**

(10/09)

Esimerkin ystävä on *syntyperäinen helsinkiläinen*, jolla on syy kadehtia Veitolaa sen vuoksi, että tämä on kotoisin Helsingin ulkopuolelta ja voi tarvittaessa paeta kotipaikkakunnalleen, mikäli elämä pääkaupungissa tuntuu erilaisten syiden vuoksi liian ahdistavalta. Ystävänsä mielestä muualta kotoisin oleminen on etuoikeus ja Veitola *onnenpekka*, mikä kertoo siitä, että ystävä kokee ihanteelliseksi asiaksi mahdollisuuden vaihtaa

paikkakuntaa tarvittaessa. Veitola itse kuvaa itseään ja muita muualta kotoisin olevia ihmisiä *me maalaiset* –nimityksellä, jonka avulla hän kutsuu keskusteluun mukaan muut omasta mielestään oikeat ihmiset.

Veitola kuvaa ystävänsä olevan kateellinen, ja käyttäessään tällaista adjektiivia Veitola korostaa omaa paremmuuttaan ystävänsä verrattuna: Veitolassa on jotain, mitä kadehtia. *Voimme painua* -modaaliverbillä Veitola ilmaisee mahdollisuutta juuri tietynlaiseen pakenemiseen. *Painua*-verbi kuvastaa esimerkiksi katoamista tai häpeän vuoksi lähtemistä toisin kuin pelkkä *lähteä*.

**(3) *Ystäväni on hyvin hämmästynyt, kun huomautan, että ainakin minulla on entisellä kotipaikkakunnallani ihan omat örkkimörkit. - - Ei se kotikonnuilla käyminen ole pelkästään ihanaa ja puhdistavaa. Meillä kaikilla on menneisyytemme. Ei omaa historiaa tai edes tämän hetken tunteita pääse pakoon paikkaa vaihtamalla.***

(10/09)

*Örkkimörkeillä* Veitola tarkoittaa vanhoja tuttuja sekä ylipäättään muistoja, joiden näkeminen ja muistaminen tuntuvat ikävältä. Hän käyttää kieltohakuista partikkelia *pelkästään* täsmentääkseen myös kotipaikkakunnalla vierailemisen kääntöpuolta. Veitola korostaa, että menneisyys ja sen aiheuttamat erilaiset tuntemukset eivät ole ainoastaan syntyperäisen helsinkiläisystävän ongelmia, ja että menneisyys ei katso sitä, mistä ihminen on kotoisin. Veitola toimii esimerkissä tietävänä ja kokeneena henkilönä ystävänsä verrattuna.

Ystävän reaktio on yllättynyt, koska Helsingin ulkopuolelta kotoisin olevalla Veitolalakaan ei ole täysin auvoinen menneisyys omalla kotipaikkakunnallaan. Ystävä on oletanut, että pienellä paikkakunnalla asuminen olisi säästänyt Veitolan huonoilta kokemuksilta, ja että muualta kotoisin oleminen merkitsisi automaattista pakopaikkaa nykyisestä elämästä, mikäli sellaista tarvitsisi. Veitola käyttää ilmausta *päästä pakoon*, mikä kuvastaa tarvetta vetäytyä äkkinäisesti jostakin tilanteesta – tässä yhteydessä siis menneisyytensä tai tämänhetkisten tunteidensa käsittelystä.

*Huomauttaa*-verbivalinnalla Veitola tekee selväksi, ettei hän odota ystävaltään minikäänlaista vastausta, vaan haluaa pikemminkin vain kumota ystävänsä vääristyneet luu-

lot. Informaation kulku on siis yksisuuntaista (Pajunen 2001: 344–345). Esimerkissä ystävä on *hyvin hämmästynyt*, jolloin nominin genetiivimuoto *hyvin* kuvaa hämmästyneisyyden astetta ja toimii puheena olevan ominaisuuden intensiteettimääritteenä (ISK § 664).

(4) *Vietin ystäväni kanssa viikonlopun hänen vanhempiensa kodissa. Huvittuneena – ja hiukan kiusaantuneena – seurasin perhesuhteiden dynamiikkaa. Olin oppinut tuntemaan ystäväni itsenäisenä, aikaansaavana ja lempeänä ihmisenä. Vanhempiensa seurassa hän paljastui aivan toisenlaiseksi: tiuski, oli kärsimätön ja heittäytyi passattavaksi. - - Ystäväni suhde vanhempiinsa on erilainen. Hän on ainoa lapsi, eikä hänen ole tarvinnut osallistua kotitöihin. Hän palaa edelleen lapsuudenkotiinsa kuin lomalle: paapottavaksi ja hellittäväksi, vaikka hänen iäkkäät vanhempansa saattaisivat jo kaivata apua askareissaan.*

(05/12)

Veitolan mielestä hänen ystävänsä käyttäytyy vanhempiensa seurassa päinvastoin kuin aikuisen ihmisen kuuluisi käyttäytyä. Hän huomauttaa, että ystävänsä tapa mennä lapsuudenkotiinsa *paapottavaksi* ja *hellittäväksi* on itsekästä. Nämä sananvalinnat kuvastavat avuttomuutta ja lapsenomaisuutta. Veitola kertoo ystävänsä olevan *ainoa lapsi*, minkä Veitola uskoo vähentävän tämän todellisuudentajua siitä, kuinka omia vanhempiaan voisi auttaa ja omalta osaltaan osallistua esimerkiksi kotitöihin. Esimerkissä ystävä on Veitolan mielestä lapsellinen, kun taas Veitola itse näyttäytyy vastuuntuntoisena ihmisenä, joka suhtautuu ystävänsä käytökseen tuomitsevasti. *Heittäytyä passattavaksi* ilmentää lapsenomaista toimintaa, sillä siinä toimija olettaa muiden automaattisesti huolehtivan hänestä.

Veitola kuvailee ystävänsä *itsenäiseksi*, *aikaansaavaksi* ja *lempeäksi ihmiseksi*, mutta hän on kokenut shokin huomattuaan muutoksen ystävänsä luonteessa eri ympäristössä kuin missä hän on tottunut viettämään ystävänsä kanssa aikaa. Veitolan rooli neuvonantajana näkyy tässä siten, että hänen mielestään tällaista muutosta ei kuuluisi enää aikuisiällä tapahtua. *Paljastua*-verbin käyttö viittaa tietynlaiseen pettymykseen: ystävä ei ollutkaan täysin sitä, mitä Veitola on luullut.

**(5) *Ystäväni vanhempien pitäisi osata pyytää lapseltaan apua, ja hänen pitäisi tarjota sitä pyytämättäkin.***

(05/12)

Veitola esittää suoran neuvon, jonka mukaan sekä hänen ystävänsä että tämän vanhempien tulisi puhua toisilleen suoraan. Koska ystävä on jo aikuinen, hänen tulisi toimia aloitteellisesti myös silloin, kun tämän vanhemmat eivät varsinaisesti pyydä mitään.

Esimerkki osoittaa, että Veitolan mielestä hänen ystävänsä vanhempien ei pidä kohdella lastaan kuin tämä olisi avuton ja oikeutettu välttelemään avunantamista, vaan käyttäytyä rohkeammin tilanteissa, jossa ystävä voisi olla vanhemmilleen apuna. Ystäväänsä Veitola kehottaa käyttäytymään aktiivisemmin, sillä tekstistä saa kuvan, että Veitola ei siedä esimerkiksi vastuun kiertämistä. Veitola käyttää *pitää*-verbistä konditionaalimuotoa *pitäisi*, mikä kertoo siitä, että hän on neuvonantajana tehnyt suunnitelman, joka on olemassa toistaiseksi ajattelun tasolla, mutta ei vielä todellisuudessa (ISK § 1592).

**(6) *Tiedän olevani etuoikeutettu, kun saan asua juuri siellä, missä haluan. Kun lukiossa Imatralla luokkatoverini suunnittelivat jatko-opiskeluitaan ja tulevia ammattejaan, minulla oli vain yksi suunnitelma: halusin Helsinkiin. Olin kyllästynyt hiljaisuuteen, samoihin naamoihin ja pikkukaupungin harrastusmahdollisuuksiin (ryyppäminen, aerobic ja kirjastossa käynti). Uskoin, että pääkaupunki tarjoaisi enemmän kokemuksia ja valinnanvaraa kaikessa. Ja niin se tarjosikin.***

(01/12)

Tässä esimerkissä Veitola ei suoranaisesti neuvo muita tekemään tiettyjä valintoja elämässään, mutta hän tuo selkeästi esille sen, että hänen omat päämääränsä ovat tavoittelemisen arvoisia. Ikätoverit ovat epävarmempia, sillä he eivät vielä täysin tiedä, mitä elämältään haluavat, kun taas Veitola itse on täysin varma tulevaisuudensuunnitelmistaan. Näin ollen Veitola pitää omaa ehdotonta haavettaan arvokkaampana kuin vielä epävarmojen ikätovereidensa suunnitelmia.

Veitola vähättelee kotipaikkakuntansa harrastusmahdollisuuksia ja on varma, että elämä alkaa vasta, kun hän muuttaa paikkakunnalta pois. Helsinki on Veitolalle myyttinen onnela. Hänen kuvitelmansa ja todellisuus ovat kohdanneet, eikä hän pidä asiantilaa itses-

täänselvyytensä. *Tietää*-verbillä Veitola osoittaa tiedostamista, eli jonkin asian todeksi havaitsemista ja ymmärtämistä. *Etuoikeutettu* kuvaa onnekkuutta joihinkin toisiin ihmisiin verrattuna.

Veitola toimii neuvonantajana myös ystäviensä parisuhteissa ja erityisesti niihin liittyvissä ongelmatilanteissa:

*(7) Avoliitossa on haasteensa. Minusta tuntuu, että ihmisten kannattaa ylipäättään viettää yhdessä aikaa vain silloin, kun he todella sitä haluavat. -- Se, että yhdessä asuvat ihmiset onnistuvat säilyttämään suhteensa intohimoisena, tasavertaisena ja kiinnostavana, vaatii hirvittävästi taitoja. En ole vielä löytänyt paikkaa, jossa näitä taitoja opettaisiin.*

(11/09)

Veitolan mielestä avoliitto ei ole paras asumisen muoto pariskunnille, koska yhteisen asunnon ja arjen jakaminen voi aiheuttaa parisuhteelle kriisejä, kun toisen kanssa täytyy viettää aikaa silloinkin, kun se ei välttämättä kiinnostaisi. Hänen mielestään ihmissuhteiden pitäisi perustua vapaaehtoisuuteen, jota yhdessä asuminen ei käytännössä tue.

Veitola tietää, että parisuhteen muun muassa intohimoisena pitäminen *vaatii hirvittävästi taitoja*, ja näiden sananvalintojen avulla hän tuo esille sen, että parisuhde ja yhteiselö eivät ole helppoja ja yksinkertaisia asioita. Veitola lisää, ettei ole *vielä löytänyt paikkaa*, jossa parisuhdetta voisi opiskella, ja tämäkin lisäys kuvastaa neuvonantajan roolia: hän ohjaisi ihmiset tällaiseen paikkaan, mikäli sellainen olisi olemassa. Ajankäsite *vielä* kuitenkin kertoo siitä, että Veitola tarkkailee jatkuvasti mahdollisuuksia tällaiseen opiskeluun ja on varma, että jostain tällainen paikka löytyy ennemmin tai myöhemmin. *Paikan löytäminen* on jonkinlainen kielikuva, jolla Veitola viittaa ylipäättään jonkin salaisuuden paljastumiseen.

*Tuntua*-verbillä Veitola osoittaa mielipiteensä, joka ei ole yhtä ehdoton kuin jos hän olisi käyttänyt esimerkiksi *tietää*-verbiä asian ilmaisemisessa. *Kannattaa* kuvaa ehdotusta, joka sekä lieventää mielipiteen ehdottomuutta.



(8) - - *miespuolinen ystäväni* kertoi viime viikolla, että hän etsii tyttöystävän kanssa taas yhteistä kämppää. **"Ei, älkää", parahdin ja vaadin kuulla perusteluja.** - - **"Miettikää nyt vielä", sanoin ja tunsin itseni kyyniseksi.** Myöhemmin mietin, tekeekö avoliiton kyseenalaistaminen minusta kyynikon – varsinkaan kun parilla ei ole yhteisiä lapsia tai lemmikkejä. **Ei, se tekee minusta realistin. Ja ehdottomasti romantikon.**

(11/09)

Veitola suhtautuu vaistomaisen kielteisesti ystävänsä ja tämän kumppanin yhteenmuuttoaikaisiin. *Parahtaa*-verbi osoittaa huolestumista ja jyrkkää asennoitumista. Verbi myös kuvaa reaktion spontaaniutta. Perustelujen *vaatiminen* kuvastaa sitä, että Veitola kokee itsensä henkilöksi, joka voisi tarjota esimerkiksi vaihtoehtoisia ratkaisuja tilanteeseen. *Vaatia*-verbin käyttö osoittaa, että Veitola mieltää ystävänsä tilivelvolliseksi hänelle, jolloin Veitola kantaa tilanteessa neuvonantajan tai asiantuntijan roolia. Adjektiivi *kyyninen* kertoo, että hän ei ole uskonut ystävänsä ja tämän kumppanin yhteenmuuton olleen oikea tai hyvä ratkaisu, vaan suhtautuu asiaan epäilevästi.

Veitola pohtii, onko hän julma ihminen, kun ei suhtaudu avoliittoon täysin varauksetta, mutta päätyy lopputulokseen, että juuri tällainen kyseenalaistaminen on romanttista. Tällä hän puolustaa neuvonantajan rooliaan, eli näyttää, että hänessä on sekä realistinen että romanttinen puoli, minkä vuoksi hän saa esittää myös kielteisiä näkemyksiä parisuhteista ja siviilisäädystä. Veitola siis käyttää monipuolisuutta yhtenä argumenttinaan.

Se, että Veitola paljastaa esimerkissä ystävänsä sukupuolen, kertoo esimerkiksi siitä, että sen vuoksi hänen neuvonantajan roolinsa saa myös äidillisiä piirteitä. Veitola haluaa korostaa naisen ja miehen ajattelumallin eroja ja tuoda esille, että naisena hänen ihmisuhdetuntemuksensa on esimerkiksi harjaantuneempi kuin vastaavasti miehillä yleensä. Eliasson ja Carlsson (1993: 35) toteavatkin, että naiselliseen sukupuolirooliin kuuluu muun muassa ymmärtää toisten tarpeita ja kantaa huolta muista. Sekä naiset että miehet kääntyvät ongelmissaan todennäköisimmin naisen puoleen, minkä vuoksi naiset ovat kehittyneet taitaviksi tunne-elämän haasteiden ratkojiksi (Eliasson ja Carlsson 1993: 39).

(9) ***Mutta onhan se outoa.** Että tapaa koulussa 16-vuotiaana, alkaa seurustella, menee naimisiin, muuttaa paikkakunnalta toiselle, kiertää Kaukoidän, tekee kaksi lasta ja remontoi omaa puutaloa – yhden ja saman miehen kanssa.*

(12/09)

(10) *Ja mikä on se **mahti**, ettei **kumpikaan puoliskoista** ole koskaan halunnut kokea jostain muuta, jonkun muun kanssa, vaikka epäonnistumisen uhalla?*

(12/09)

Veitolan mielestä nuorena aloitetun parisuhteen kestäminen on *outoa* eli se poikkeaa ainakin hänen omista kokemuksistaan. Esimerkissä 9 Veitola käyttää myöntömuotoa ja -han-liitepartikkelia, joilla hän vahvistaa asian itsestään selväksi. Hän puhuu *mahdista*, joka saa parisuhteen osapuolet pysymään uskollisina toisilleen. Sananvalinta viittaa johonkin yliluonnolliseen tai valtavaan voimaan, jota ilman parisuhteen osapuolet eivät pystyisi hänen mielestään olemaan tyytyväisiä ensimmäisen ja samalla ainoan kumppaninsa kanssa. Veitolan sananvalintojen perusteella voi huomata, että hänen mielestään luonnollisempaa olisi sitoutua vasta myöhemmällä iällä, jolloin kumppanin valinta olisi hänen mukaansa objektiivisempaa.

#### 2.1.2. Neuvonantajana tuntemattomille

Veitola kirjoittautuu neuvonantajaksi myös tuntemattomien kanssa käymissään keskusteluissa tai erilaisissa tilanteissa, joissa hän on tekemisissä tuntemattomien kanssa. Tässä yhteydessä *tuntemattomien* käsite tarkoittaa ihmisiä yleisesti, eli kaikkia niitä henkilöitä, joita ei voi kutsua ystäviksi tai sukulaisiksi.

Veitola näyttäytyy teksteissään kaikkietävänä, ja hän etsii syitä ihmisten käytökselle tai valinnoille:

(11) *En varmasti ole ainoa, joka päätyy aina samoihin valintoihin. Miksi – sitä on vaikea sanoa. Ajatellaan vaikka ihmistä, joka tilaa aina baarissa cosmopolitanin. Ehkä hän yksinkertaisesti pitää juomasta. **Ehkä** hän haluaa viestittää olevansa menevä hah-*

*mo, joka juo vain cosmopolitaneja. **Tai ehkä** hän ei tunne muita drinkkejä eikä kehtaa myöntää sitä.*

(07/12)

Esimerkissä Veitola ei jaa suoria neuvoja kuten edellisessä luvussa, mutta hän kuitenkin pohtii syitä ihmisten tietynlaiseen käytökseen ja luettelee erilaisia vaihtoehtoja, jotka kuvastavat hänen asemaansa tilanteen yläpuolella olevana toimijana. Toisin kuin edellisen luvun esimerkeissä, tässä Veitola lievittää analyysiään käyttämällä epävarmuutta ilmaisevaa *ehkä*-modaalipartikkelia. Disjunkttiivisen *tai*-rinnastuskonjunktion avulla Veitola luo semanttista tasapainoa analyysiinsä eli toisiinsa kytkettyjen elementtien välille (ISK § 1080).

Esimerkissä 12 Veitola jatkaa arvuuttelua modaalisella verbi-ilmauksella, mikä poikkeaa hänen muutoin melko säännönmukaisesta itsevarmasta asiantuntijatyylistään:

(12) *Pinttyneiden tapojen taustalla **voi olla** myös tarve määrittää omaa identiteettiä. - - **Voihan olla**, että ihminen, joka jumittaa irtokarkkilaarien äärellä, jumittaa myös poliitisten mielipiteidensä, elämänkatsomuksensa, ihmissuhteidensa ja unelmiensa kohdalla.*

(07/12)

Toisaalta *voi olla* -verbirakenteella Veitola argumentoi mielipidettään ja näin ollen esittää taitavaa retoriikkaa käsitellessään asiaa eri näkökulmista. Veitola pyrkii siis lisäämään uskottavuuttaan sekä retorisisella että argumentaation tavoitteella, joita pidetään toisistaan poikkeamattomina (Kaakkuri-Knuutila 1999: 233). Diskurssianalyttisen tutkimuksen yksi painopistealue on nimenomaan retorisisessa analyysissä, vaikka omassa tutkimuksessani en retoriseen analyysiin keskitykään. Ylipäätään diskurssianalyysissä puhutaan asenteiden sijasta asemoitumisesta eli toisin sanoen argumentaatiosta. (Jokinen ym. 2002: 126–127.)

Veitola tyrmää herkästi yleiset mielipiteet omilla näkemyksillään:

(13) *Sanotaan, että **naiselta** ei ole sopivaa kysyä hänen ikäänsä, mutta minusta sitä ei ole sopivaa kysyä **keneltäkään**.*

(05/09)

(14) *Hän sanoi olevansa laulajaksi yksinkertaisesti liian vanha. - - Voi luoja. Eikö ihminen voi ryhtyä laulajaksi halutessaan vaikka 80-vuotiaana?*

(05/09)

(15) *Luulenkin, että juuri siinä piilee ikäkriiseilyn syy. **Me nykymaailman ihmiset** viettämme aivan liikaa aikaa vain omanikäistemme seurassa. **Toki** minullakin on tapani arvottaa ihmisiä.*

(05/09)

Esimerkin 15 *toki*-partikkeli merkitsee asiointilan vahvinta varmuusastetta, ja se osoittaa, että puhuja on vakuuttunut esittämänsä tiedon paikkansapitävyydestä. Vakuuttelun partikkeli *toki* osoittaa lausuman ilmaiseman asiointilan olevan puhujalle itsestään selvää, ja yhdyslauseen osana tällainen lause implikoi, että puhuja on ottanut huomioon jonkin tunnetun seikan mutta on silti tuomassa esiin jonkin vastakkaisen kannan. (ISK 2005 § 1608.) Veitola siis myöntää kuuluvansa *nykymaailman ihmisiin*, joiden tapoja hän pitää vääränlaisina – tästä kertoo hänen tarpeensa etsiä syytä johonkin (ikäkriiseilyyn). *Toki*-partikkelin avulla hän kuitenkin myöntyy syyllistyneensä itsekin kritisoimiinsa nykymaailman ihmisten tapoihin.

Esimerkeissä 13–15 Veitola paheksuu ihmisten tapaa luokitella toisiaan iän perusteella. Veitola näyttäytyy esimerkeissä yhteiskunnallisena vaikuttajana ja kriitikkona, sillä hän ottaa kantaa ikäkysymykseen tyrmäämällä käsityksen siitä, että ikä olisi jokin syy jättää asioita tekemättä. Tällä samalla keinolla hän myös ehdottaa muutoksia ihmisten mielipiteisiin ja arvoihin.

### 2.1.3. Neuvonantajana parisuhteessa

*Neuvonantajana parisuhteessa* -alaluvussa käsittelen kohtia, joissa Veitola toimii tietynlaisena kaikkietäjänä omassa parisuhteessaan kumppaniaan kohtaan. Alaluku poikkeaa muista alaluvuista siten, että tässä Veitola ei jaa suoranaisia neuvoja kumppanilleen. Mielestäni alaluku on kuitenkin perusteltu siinä mielessä, että esimerkkien diskurssit ovat sovellettavissa neuvoantajan rooliin, tietyn puhutavan ilmentäjiksi.

(16) *Myös se kiukutti - - että mielitiettyni sanoi minun näyttävän tämän kolumnisivun uudessa kuvassa ihanalta. (Totta kai näytän, koska minua meikattiin, kammattiin ja kuvattiin ammattilaisvoimin tuntitolkulla.)*

(09/12)

Veitola tyrää miehensä kehuun toteamalla, ettei kauniilta näyttäminen ole mikään ihme, koska takana on monen tunnin työ asian hyväksi. Tällä hän kieltää kumppaninsa mielipiteen eikä anna sille arvoa. Kumppanin positiivinen kommentti on aiheuttanut Veitolassa ikäviä tuntemuksia, mutta *myös*-sanana käyttö paljastaa, että kiukun tunteita on aiheuttanut jokin muukin syy kuin kumppanin lausuma kohteliaisuus. Käyttämällä *totta kai* –modaalipartikkelia Veitola haluaa esittää kumppaninsa mielipiteen itseäänselvyytenä. Kumppani näyttäytyy lukijalle Veitolan kielellisten valintojen kautta ajattelemattomana henkilönä.

(17) *Teki mieli soittaa miehelle ja kysyä, mikä puhelimista oli paras. En soittanut. Halusin osata itse. - - Myöhemmin soitin miehelle ja kerroin ylpänä, että olin osannut – ihan itse. Mies oli hämmästynyt.*

(09/09)

Puhelinmallia valitessaan Veitola tunnustaa, että miehen apu olisi ollut tarpeen, mutta hän kuitenkin toimii päättäväisen itsenäisesti ja kokee onnistumisen riemua huomatesaan osaavansa itsekin. Kielto- ja kieltomuotoinen *en soittanut* verbivalinta kuvaa nimenomaan päättäväisyyttä tilanteessa, jossa Veitola on tottunut ottamaan apua vastaan puolisoiltaan. Esimerkissä Veitola ei neuvo miestänsä, mutta tässä hän pääsee olemaan oikeassa miehen ollessa yllättynyt Veitolan osaamisesta. Veitola on siis toiminut miehensä odotusten vastaisesti, itsenäisesti ja omatoimisesti. Tämä kertoo siitä, että Veitolan rooli parisuhteessaan on aiemmin ollut olla jollain tapaa autettava tai jopa avuton.

#### 2.1.4. Neuvonantajana itselleen

Tässä alaluvussa Veitola keskustelee itsensä kanssa, ja esimerkit ovat pääsääntöisesti vuoropuhelua menneisyyden ja nykyhetken kanssa. Veitola asettuu ulkopuolisen tarkkailijan rooliin ja kommentoi omia ajatuksiaan ja tekojaan kuin ulkopuolisen silmin.

Veitola käy vuoropuhelua nuoren itsensä kanssa, ja tässä yhteydessä on luonnollista, että hän ottaa asiantuntijan roolin – perusteena hänellä on se, että elämäkokemuksen karttuessa pinnalliset asiat jäävät toissijaisiksi elämän niin sanotusti oikeiden ongelmien edessä.

*(18) Mitä parikymppinen Maria sanoisi pian nelikymppiselle itselleen, jos tapaisin hänet tänä iltana? Että mene hyvä ihminen värjäyttämään tuo juurikasvusi. Entä mitä sanoisin kaksikymppiselle itselleni, jos tapaisin hänet tänä iltana? Sanoisin, että liehu niin paljon kuin jaksat, mutta vaikka vannot klubbailevasi lopun ikäsi, jonain päivänä haluatkin vain maata riippumatossa ja lukea kirjaa. **Onneksi.***

(08/12)

Adverbin *onneksi* avulla Veitola tähdentää, että nuoruuden kuvitelmat ja elämänmeno muuttuvat iän myötä, ja se on suorastaan suositeltavaa.

*(19) Kukaan noista parikymppisistä ei edes vilkaissut pöytäämme, jossa porukan keski-ikä oli ainakin 35. **Ei tietenkään.***

(08/12)

Esimerkissä Veitola haluaa korostaa tietoisuuttaan siitä, että hän lukeutuu jo keski-ikää lähestyvää henkilöä, johon nuoremmat eivät kiinnitä huomiota *ei tietenkään* -lisäyksen avulla. Lisäys vahvistaa Veitolan havaintoa ja antaa ymmärtää, että tämä on Veitolan mielestä luonnollista eikä hän ole asiasta yllättynyt.

Neuvonantajana itselleen hän myös analysoi omaa toimintaansa ja jäsentelee ajatuksiinsa pohtimalla käytöstään:

(20) *Aloin pohtia, miksi olin alati ärtynyt. No niin. Pikkuvauvan äitinä elämäni oli **mullistunut**. Olin jatkuvasti väsynyt, ja levon puutteesta kärsivä ihminen on tunnetusti harvoin mikään ilopilleri. Ennen elämäni **pyöri** omien halujeni ja tarpeitteni ympärillä. Vauvan jälkeen ei ollut puhettakaan, että olisin ehtinyt lukea kirjaa, syödä rauhassa tai puhua pitkän puhelun ystävän kanssa. Ennen olin **omistautunut** työlleni, jota **rakastin**. Vaikka olin toivonut breikkiä itse- ja urakeskeiseen elämäni, oli **muutos tv-tähdestä kotiäidiksi pelottava**. - - löysin kroonistuneen kiukutteluni taustalta myös tyytymättömyyttä itseäni.*

(09/12)

Veitola analysoi omaa toimintaansa ja löytää erilaisia syitä muuttuneelle käytökselleen. Hän asettautuu asiantuntijaksi myös omassa elämässään ja keksii ratkaisuja läheistensä ongelmatilanteiden lisäksi myös omiin ongelmiinsa. Esimerkissä hän kuvailee itseään *ärtyneeksi* ja *väsyneeksi*. Veitolan mukaan se, että hänestä on tullut äiti, on syy hänen väsyneisyyteensä ja sitä kautta negatiivisiin tuntemuksiinsa. Hän on joutunut uuden elämäntilanteen myötä luopumaan itselleen tärkeistä asioista, minkä vuoksi hän kokee kadottaneensa osan identiteetistään.

*Mullistua*-verbi kuvaa suurta ja perinpohjaista muutosta niin Veitolan henkilökohtaisessa olemuksessa kuin hänen elämässään yleisestikin. Uuden roolin opetteleminen sai hänen persoonansa muuttumaan pidemmäksi aikaa täysin toisenlaiseksi, mihin hän oli totunut. *Pyöriä*-verbin käyttäminen osoittaa elämän keskittymistä tiettyihin asioihin, tässä yhteydessä Veitolan henkilökohtaisiin mieltymyksiin. Verbi kuvastaa muutoksen radikaaliutta, sillä Veitolan on täytynyt asettaa asioiden arvojärjestys aiempaa erilaiseksi.

Veitola asettelee vastakkain elämänsä *ennen* ja *vauvan jälkeen*. Hän vertailee lähinnä elämänsä sisältöä ja omia tuntemuksiaan. Ennen vauvaa hän oli *omistautunut* työlleen, eli saanut siitä sisällön elämälleen, ja *rakastanut* tätä työtä. Uutta elämäntilannetta hän kuvaa *pelottavaksi*: *tv-tähtenä* hänen elämänsä oli helppoa, mutta *kotiäitinä* hän ei enää tuntenutkaan itseään.

Veitola myös analysoi itsessään vuosikymmenien aikana tapahtuneita mentaalisia muutoksia, ja erityisesti siis pelkojaan lapsuudesta aikuisuuteen:

(21) *Eräänä kesäiltana, 30 vuotta myöhemmin, mietin, mitä pelkään nykyään. Pelkäänkö edelleen syöpää ja kasvihuoneilmiötä? En oikeastaan. Tiedän että ne ovat olemassa, enkä osaa pelätä niitä aktiivisesti. Olen jo kokenut ilmastonmuutoksen väistämättömyyden ja tunnen ihmisiä, jotka ovat sairastaneet syövän. Jotkut heistä ovat parantuneet, jotkut kuolleet. Maailma on täynnä kamalia asioita, mutta niiden pelkääminen ei vie minua mihinkään. Voin vain yrittää vaikuttaa asioihin: olla tupakoimatta, käydä papa-kokeissa, käyttää säästeliäästi sähköä ja suosia lähiruokaa. Lista on loputon. Mitä sitten oikeasti pelkään? Totta puhuen hyvin monia asioita. Ensisijaisesti sitä, että menetän kaiken, mitä minulla on: rakkaani, itseni, elämäni. Ja mitä enemmän mietin itseäni ja tapojani toimia, tajuan, että pelko on monessa tilanteessa se voima, joka johdattelee minua. Se on kauhistuttava havainto. Pelko ei nimittäin vie minua eteenpäin, se vain pidättelee.*

(08/09)

Lapsuuden pelot johtuivat tietämättömyydestä, ja aikuisiällä pelkääminen ei ole yhtä konkreettista. Veitola pyrkii tietoisesti minimoimaan lapsuuden pelkoihinsa liittyvät riskit, mutta hyväksyy sen, että tietyt asiat vain tapahtuvat, jos ovat tapahtuakseen. Nykyään hän pelkää enemmänkin sellaisia asioita, joihin ei voi itse vaikuttaa. Hän on huolissaan siitä, että joutuisi tahtomattaan luopumaan jostain itselleen tärkeästä. Veitola myös esittää *pelon* aktiivisena tekijänä, joka vaikuttaa hänen tekemisiinsä. Hän on kuitenkin tunnistanut pelon vaikutuksen itseensä, ja näin ollen esittäytyy esimerkissä itsensä neuvonantajana: Veitola tietää, että hänen täytyisi toimia eri tavalla eli olla välittämättä pe-loistaan. Lauserakenne *voin vain yrittää* kertoo Veitolan rajatuista mahdollisuuksista vaikuttaa elämässä tapahtuviin asioihin.



## 2.2. Epävarmuusdiskurssi

*Epävarmuusdiskurssi*-luvussa Veitola keskittyy vertailemaan muiden ihmisten kokemuksia tai elämäntilanteita omiinsa. Vaikka Veitola kirjoittautuu teksteihinsä pääsääntöisesti aina jonkinlaisena asiantuntijana tai jollakin tavalla parempana ihmisenä kuin muut kolumneissaan esiintyvät henkilöt, tässä luvussa Veitolasta paljastuu ensimmäistä kertaa hallitsevia epävarmoja piirteitä. Tässä luvussa hän myöntää heikkouksiaan tai käsittelee epävarmuutta yleisesti. Esimerkeissä on osittain havaittavissa myös tietynlaista puolustelua, mikä kertoo tarpeesta tulla hyväksytyksi.

### 2.2.1. Tuntemattomat vertailukohteena

Ensimmäiseen alalukuun olen koonnut kohdat, joissa Veitola käsittelee tuntemattomien henkilöiden elämää tai kokee epävarmuutta suhteessa tuntemattomiin henkilöihin. Luvun esimerkeissä Veitola puhuu tuntemattomista henkilöistä pääsääntöisesti täysin yleisellä ja abstraktilla tasolla. Tuntemattomat edustavat tässä alaluvussa rajaamatonta joukkoa. Veitola ei siis välttämättä vertaa nimenomaan itseään muihin, vaan vertailun kohteena voi olla vaikkapa Veitolan ja tuntemattomien ajatukset ja maailmankatsomus.

(22) *Se, että yhdessä asuvat ihmiset onnistuvat säilyttämään suhteensa intohimoisena, tasavertaisena ja kiinnostavana, vaatii hirvittävästi taitoja. En ole vielä löytänyt paikkaa, jossa näitä taitoja opetettaisiin.*

(11/09)

Veitola vertaa itseään sellaisiin yhdessä asuviin ihmisiin, jotka hänen käsityksensä mukaan onnistuvat avoliitossaan. Hänellä itsellään ei ole toistaiseksi riittävästi kykyjä tähän. Adverbi *vielä* kuvastaa tilaa, jonka Veitola ajattelee toteutuvan myöhemmin.

(23) *Sanotaan, että naiselta ei ole sopivaa kysyä hänen ikäänsä, mutta minusta sitä ei ole sopivaa kysyä keneltäkään.*

(05/09)

(24) - - aikuiset tolkuttivat, että minun pitäisi pukeutua hauskasti ja värikkäästi, elinhän elämäni ihaninta aikaa. **Sori vaan**, mutta **ei** tuntunut siltä.

(05/09)

(25) Hän sanoi olevansa laulajaksi yksinkertaisesti liian vanha. - - Voi luoja. Eikö ihminen voi ryhtyä laulajaksi halutessaan vaikka 80-vuotiaana?

(05/09)

Esimerkeissä Veitola esittää yleisistä käsityksistä eriävän mielipiteensä. Esimerkeissä 23 ja 25 Veitolan mielestä iällä tai sukupuolella ei ole merkitystä puheena olevissa asioissa. Hänen mielestään ihmisten iän kysyminen ei ylipäätään ole sopivaa. Esimerkin 25 retorinen kysymys toimii affektisena väitteenä, jonka viesti on se, että ihminen voi Veitolan mielestä ryhtyä laulajaksi minkä ikäisenä tahansa.

Esimerkissä 24 Veitola kertoo nuoruudestaan ja aikuisista, joiden mielestä hän eli elämänsä ihaninta aikaa. Virkkeen, jossa hän toteaa eriävän mielipiteensä asiasta, hän aloittaa anteeksipyynnön ilmauksella *sori*. Veitola vertaa aikuisten ja nuorten ajatusmaailmaa sekä omia tuntemuksiaan *aikuisten* tuntemuksiin. Veitola vertaa joko yleisiä tai muiden ihmisten henkilökohtaisia mielipiteitä omiinsa, ja näissä esimerkeissä mielipiteet poikkeavat toisistaan.

Paikoitellen Veitola muodostaa itsestään ja muista *me*-ryhmän, yhtenäisen joukon:

(26) Luulenkin, että juuri siinä piilee ikäkriiseilyn syy. **Me nykymaailman ihmiset** vietämme aivan liikaa aikaa vain **omanikäistemme** seurassa. **Toki** minullakin on tapani arvottaa ihmisiä.

(05/09)

(27) **Meitä kurssilaisia yhdisti** toive löytää meditaation avulla vastauksia kysymyksiimme.

(06/12)

Tällä keinolla hän ilmoittaa kuuluvansa *nykymaailman ihmisiin* ja *kurssilaisiin* ja olevansa heidän kanssaan joko samaa mieltä tai muuten vain samanlaisessa tilanteessa. Hän vertaa itseään ihmisiin tietyn piirin sisällä. Kurssilaisilla on odotuksenaan saada vastauksia mieltänsä askarruttaviin asioihin, eli selkeyttää ajatuksiaan ja löytää ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin. Muutoinhan Veitola ei kerro heidän olevan ihmisinä samanlaisia, vaan esimerkiksi luonteenpiirteiden sijaan hän vertaa heidän syytään ylipäättään olla meditaatiokurssilla.

Veitola vertaa todellisuutta ja omia haaveitaan kertomalla haluavansa *oikeasti* olla jotain muuta kuin mitä hän onkaan. *Oikeasti* toimii esimerkin 28 virkkeessä vahvistavana määritteenä (ISK 2005 § 666). Määrite paljastaa, että Veitola toimii tietyllä tavalla esimerkiksi tottumuksesta.

(28) *Oikeasti* haluaisin olla ihminen, joka ei koskaan edes kokkaa samaa ruokaa kahta kertaa - -.

(07/12)

Seuraavassa esimerkissä vertailun kohteena ovat Veitolan *arkiset tavat* ja *isommat valinnat*. *Jumittaa*-verbi kuvaa saamattomuutta ja vanhoista tavoista kiinni pitämistä ikään kuin vahingossa. *Jumittaminen* on eräänlaista ajattelemattomuutta sekä sitä, että on helppoa vain pysyä totutussa ja olla tarkastelematta mielipiteitään erilaisista näkökulmista.

(29) *Arkisten tapojeni kyseenalaistaminen on saanut minut pohtimaan myös isompia valintojani. Voihan olla, että ihminen, joka **jumittaa** irtokarkkilaarien äärellä, jumittaa myös poliittisten mielipiteidensä - - kohdalla.*

(07/12)

Esimerkissä 30 Veitola nimeää vertailun kohteeksi itseään *reilusti vanhemmat ihmiset*. Esimerkistä käy sananvalintojen avulla ilmi, että Veitola vertaa itseään ja vanhempia ihmisiä etsien näistä vanhemmista ihmisistä jotain, mihin samastua. Vertailu ei kuitenkaan tuota samastumiskohdetta, sillä virkkeen *ei* ja kieltolauseessa yleensä esiintyvä *mitään* ilmaisevat sanoman kielteisyyttä. Kieltohakuisuus tarkoittaa sitä, että jokin sana,

sananmuoto, liitepartikkeli tai muu ilmaus esiintyy ensisijaisesti tai pelkästään kiellon vaikutusalassa (ISK 2005 § 1634).

(30) *Minua reilusti vanhemmissa ihmisissä ei ollut mitään, mihin olisin voinut samastua.*

(08/12)

Veitola tyrmää vanhempien ihmisten esimerkin täysin. Hän ei näe itseään vanhemmissa ihmisissä mitään, mikä voisi kiinnostaa häntä. Veitola pyrkii erottautumaan näistä selkeästi vanhemmista henkilöistä. Esimerkistä käy ilmi tietynlainen ikäkysymys, sillä Veitolalle on tärkeää tuoda esille se, että hän itse kuuluu nuorempien joukkoon, ja vanhemmat ihmiset puolestaan kuuluvat omaan, erilliseen ryhmäänsä.

Veitola myös vertaa mielipiteitään 'ennen' ja 'nyt'. Hän käsittelee kirjoituksissaan nimenomaan elämää ennen raskauttaan ja elämää raskaaksi tulemisen jälkeen. Veitola ei ole aiemmin halunnut lapsia, ja hänet on opittu tuntemaan lapsettomana ja menevänä yksineläjänä. Sittemmin hän on muuttanut mielensä, mikä on vaikuttanut ihmisten suhtautumiseen häntä kohtaan. Veitola liittyy vertailuun myös muiden ihmisten mielipiteet oman näkemyksensä muuttumisen suhteen:

(31) *Se, etten ollut aiemmin halunnut lasta, mutta nyt halusinkin, merkitsi toisille samaa kuin olisin valehdellut.*

(04/12)

(32) *Toisten mielestä sellainen on petturuutta. Ikään kuin ihmisen elämä tai ajatukset eivät saisi muuttua.*

(04/12)

Veitola kuvaa mielipiteidensä muutosta, jonka vuoksi hän on saanut joiltakin ihmisiltä paheksuntaa osakseen. Esimerkeissä Veitola puolustautuu muiden kritiikkiä vastaan, ja hänen viestinsä on se, että mielipiteen muuttuminen on luonnollista. Hän on närkästynyt siitä, että hänen aiempaa tahtoaan olla lapseton pidettiin lupauksena myös pysyä lapsettomana. Nykyään mielipiteiden muuttuminen lapsiluvun suhteen on kuitenkin hyvin yleistä, sillä äidiksi ryhtyminen on tänä päivänä lähinnä valinnan asia (Vuori 2003: 40).

Veitola vertaa valintoja: valintaa olla lapseton omasta tahdostaan sekä valintaa tehdä lapsia. Jälkimmäinen valinta on Veitolan mukaan luonnollisempi riippumatta vallitsevista olosuhteista. Veitola nimittää päätöstä olla lapseton *elämäntyyliksi*, mikä kuvastaa sitä, että lapsettomuus on yhteiskunnassamme Veitolan mukaan poikkeavaa. *Elämäntyyli* tarkoittaa lyhyesti sanottuna yksilöllisyyttä ja yksilön vapautta valita itse. Se erottuu kollektiivisista tavoista ja perinteistä. (Karisto & Kontinen 2004: 19.) Lapset, perhe ja kasvatusta kamppailevat yksilön resursseista yhdessä työn ja vapaa-ajan kanssa. Erilaisiin elämäntyyliin vaikuttavat niin yhteiskunnalliset kuin kulttuuriset tekijät. (Perho & Korhonen 2001: 339–342.)

(33) *Ehkä ympäriltä tulevan paineen takia monet omasta tahdostaan lapsettomat ovat opetelleet olemaan tietoisien ylpeitä ja puolustuskannalla **elämäntyylistään**. Valintaa tehdä lapsia – vaikka sitten väkivaltaisen alkoholistin kanssa – joutuu harvemmin perustelemaan muille ihmisille.*

(04/12)

Seuraavassa esimerkissä vertailun kohteena ovat suhtautumistavat, ja Veitola kokee tasavertaisuutta muiden suhtautumistapoihin:

(34) ***Pitkään** reagoi kehuihin **samoin kuin ihmiset yleensä**: - -*

(02/12)

*Pitkään*-määritteellä Veitola osoittaa muutosta suhtautumistavassaan: aiemmin hän reagoi samalla tavalla kuin muut, mutta nykyään hänen suhtautumisensa kehuihin on erilaista ja muiden ihmisten tavoista poikkeavaa. Hän haluaa jälleen erottautua jostakin joukkiosta. Veitolalle on ilmeisen tärkeää tavoitella tietynlaista yksilöllisyyttä, jonka avulla hän voi irtaantua yleistämisen piiristä.

Vertailun kohteena on usein myös ulkonäkö:

(35) ***Hassua** asiassa on se, että **itse en oikeastaan koskaan huomaa ulkonäössäni niitä virheitä, joita **tuntemattomat** minussa näkevät.***

(02/12)

(36) *Muutuinkin heti puolustuskyvyttömäksi uhriksi, virttyneeksi villalapaseksi, kun oikeasti olisin halunnut olla Hilary Swank Million Dollar Babyssa.*

(04/09)

(37) *Nälkiintyneillä ja reilusti lihoneilla on hätkähdyttävän paljon yhteistä. - - Minä tajusin vasta sillä hetkellä olevani sairas, diagnoosina anorexia nervosa, - -*

(01/09)

Esimerkissä 35 korostuu ulkonäön tarkkailu: Veitola puhuu huomaamisesta ja näkemisestä. Ulkonäkö on objekti, katseen kohde. Esimerkissä 36 Veitola vertaa todellisuutta ja haaveita. *Virttynyt villalapanen* toimii avuttomuuden metaforana. Hän on muuttunut omasta itsestään tällaiseksi avuttomaksi hahmoksi, kun hän olisi halunnut olla vahva ja itsepuolustustaitoinen sankaritar. Esimerkissä Veitola jättää kuvaamatta, minkälainen hän on oikeasti, mutta kuvailujensa perusteella todellisuus on jotain näiden kahden ääripään väliltä. Esimerkissä 37 Veitola vertaa paino-ongelmien ääripäitä, alipainoisia ja ylipainoisia ihmisiä.

Veitola vertaa ulkomuotoaan *vanhemman naisen* ulkomuotoon. Kertoessaan naisen *raskaista rinnoista* ja *pyöreistä hartioista* sekä omasta *vaatimattomasta ylävartalostaan* Veitola esittää naisen isompikokoisena ja muodokkaampana kuin mitä hän itse on. Esimerkissä 39 hän on tyytyväinen siihen, ettei kehitykseltään poikennut muista ikäisistään. Adverbi *edelleen* kuvaa sitä, että Veitolan tuntemukset eivät ole muuttuneet, vaan hän on yhä positiivisella mielellä fyysisestä kehityksestään. Vertailun kohteena molemmissa esimerkeissä ovat siis jälleen ulkoiset ominaisuudet. Esimerkissä 39 hän haluaa tai on halunnut olla samanlainen kuin muut, mikä ei ole hänelle tyypillistä.

(38) *Vanhemmalla naisella oli raskaat rinnat ja pyöreiden hartioiden lihaan oli vuosien saatossa kovertuneet syvät painaumat rintaliivin olkainten kohdille. Minä kiskaisin hihattoman paidan vaatimattoman ylävartaloni suojaksi ja - -*

(06/09)

(39) *Olen edelleen iloinen siitä, että rintani kasvoivat huomaamatta, muiden mukana.*

(06/09)

Veitola pohtii, millaista olisi asua paikkakunnalla, jossa ikärakenne painottuu selkeästi häntä vanhempiin ihmisiin. Hän vertaa itseään *nuoriin aikuisiin*, jotka yleensä hakeutuvat pois paikkakunnalta. Vertailun kohteena on siis mieltymys johonkin sekä jonkin arvostaminen: *nuoret aikuiset* eivät pidä Kuusamoa Veitolan kirjoituksen mukaan otollisena asuinpaikkakuntana. Veitola itse sen sijaan *leikittelee ajatuksella*, että muuttaisi paikkakunnalle. *Leikittelimme*-verbi antaa kuitenkin käsityksen, jonka mukaan asiaa ei olla oltu valmiita toteuttamaan käytännössä, vaan siitä on ollut helppo puhua pelkästään ajatuksen tasolla.

(40) - - *leikittelimme ajatuksella, että muuttaisimme Kuusamoon. Se on paikkakunta, josta nuoret aikuiset yleensä hakeutuvat pois.*

(01/12)

Veitola siirtyy ulkonäköön liittyvien asioiden käsittelemisestä tunnepitoisempaan analyysiin: hän kirjoittaa kokemistaan tunnetiloista ja näiden seurauksena mieleensä heränneistä pohdinnoista.

(41) *Tunsin surua, kun ajattelin, ettei naisilla ehkä ollut muuta mahdollisuutta.*

(03/09)

Ilmaistessaan *tunteneensa surua* naisten puolesta Veitola luo asetelman, jossa hän vertaa omia mahdollisuuksiaan näiden tekstissään esiintyvien *naisten* mahdollisuuksiin. Hän siis itse tiedostaa, että hänellä on esimerkiksi vähäosaisiin naisiin verrattuna enemmän vaihtoehtoja elämässään. Veitola kuvaa *surulla* empatiaa, mitä hän tuntee näitä esimerkissään esiintyviä naisia kohtaan.

Vertailun kohteena ovat myös tottumukset ja tavat. Esimerkissä 43 Veitola vertaa tapojaan jonkun toisen henkilön, tässä tapauksessa taksikuskin vaimon, tapoihin. Toisaalta kyse voisi olla myös luonteenpiirteiden vertailusta. Hän sanoo suoraan käyttäytyneensä *aivan kuin taksikuskin vaimo* eli taksikuskin vaimossa ja hänessä on samankaltaisuuksia ja yhteneväisyyksiä. Samalla tavalla hän puolustaa päätymistään kerta toisensa jälkeen samoihin valintoihin sillä, että *varmasti* joku muukin tekee samoin. *Varmasti* on kommenttiadverbiaali, joka ilmaisee tilanteen todennäköisyyttä (ISK 2005 § 999) sekä ad-

verbi, jonka ajatellaan yleensä ilmaisevan kirjaimellisemmin varmuutta (ISK 2005 § 1606). Veitola siis vertaa itseään muihin ja vakuuttelee, ettei poikkeakaan muista kielteisessä merkityksessä.



(42) Käyttäydyin siis kassini ja puhelimeni kanssa **aivan kuin** taksikuskin vaimo.

(07/09)

(43) En **varmasti** ole ainoa, joka päätyy aina samoihin valintoihin. - - Ajatellaan vaikka ihmistä, joka tilaa aina baarissa cosmopolitanin.

(07/12)

(44) **Söimme ystäväni syntymäpäivällallista ravintolassa, joka myöhemmin illalla muuttuu kaupungin muodikkaimmaksi klubiksi. - - Ravintolan ovesta pelmahti sisään pöyhkeitä parikymppisiä mukanaan tupakansavua, näennäisesti estotonta vapautta ja täsmällisiä tyylejä. - - Kukaan noista parikymppisistä ei edes vilkaissut pöytäämme, jossa porukan keski-ikä oli ainakin 35. Ei tietenkään.**

(08/12)

Esimerkissä 44 Veitola vertailee kahta erilaista ja eri-ikäistä ryhmää, näiden ryhmien il-lanviettotapoja sekä ryhmien tapaa suhtautua toisiinsa. Persoonamuotoisella *söimme*-verbillä Veitola muodostaa itsestään ja ystävistään yhtenäisen ryhmän, joka on viettä-mässä syntymäpäiväjuhlia illallisen merkeissä. *Pöyhkeät parikymppiset* puolestaan edustavat Veitolan mielestä menevämpää sukupolvea, joka viettää aikaansa samoissa ti-loissa huomattavasti vauhdikkaammin. Nämä kaksikymmentävuotiaat nuoret eivät huomanneet Veitola seurueineen, mutta Veitola itse on kiinnittänyt nuoriin huomiota.

Esimerkistä käy ilmi tietynlainen nuoruuden ihannoiti, mutta samalla myös oman kes-ki-ikäistymisen hyväksyminen. Tästä osoituksena toimii Veitolan *ei tietenkään* -toteamus, jossa kieltosana ja modaalinen partikkeli vahvistavat Veitolan huomion nuo-rempien ihmisten välinpitämättömyydestä Veitola ja tämän ystäviä kohtaan. To-teamuksella Veitola myös korostaa, että nuorten välinpitämätön suhtautuminen on luonnollista.

Veitola käsittelee myös raskauttaan vertailun kautta:

(45) *Raskaus on lopulta yksinäinen tila. Odottavat naiset puhuvat asiaankuuluvasti "itseensä käpertymisestä" jotenkin fantastisena asiana. Minusta tuntuu enimmäkseen, että olen pudonnut kelkasta ja identiteettini on hukassa.*

(04/12)

Esimerkissä Veitola vertaa muiden raskaana olevien naisten näkemyksiä omiinsa, ja hän osoittaa olevansa eri mieltä kuin muut odottavat naiset. Veitola kaipaa ystäviään, eikä hän koe nauttivansa raskauden tuomasta mahdollisuudesta keskittyä vain itseensä ja omiin tuntemuksiinsa. *Kelkasta putoaminen* kuvastaa sitä, että Veitola kokee jääneensä yksin ja seuraavansa vain sivusta ympärillä tapahtuvaa elämää. Raskaus on muuttanut hänen käsitystään itsestään siinä määrin, että hän ei ole enää varma itsestään tai minuudestaan. Lisäksi Veitolan mielestä muut odottavat naiset kykenevät tuntemaan asiaan kuuluvia, luonnollisia ja väistämättömiä tuntemuksia, mutta hänen ajatuksensa poikkeavat yleisestä käsityksestä.

Paikoitellen Veitola myöntää myös suoraan epävarmuutensa:

(46) *Kainaloni valuivat **nolostunutta tuskanhikeä**, kun kerroin parinkymmenen vieraan ihmisen ryhmälle olevani hyvä lakkaamaan kynsiäni, nukkumaan päivänia, kokkaamaan, kuuntelemaan toisia ihmisiä ja tekemään suoraa televisiolähetystä.*

(06/12)

Epävarmuus ja ujous hallitsevat Veitolaa tilanteessa, jossa hänen pitäisi kehua itseään muille.

### 2.2.2. Vertailu ystäviin

Veitola vertaa omia kokemuksiaan ja tunteitaan tuntemattomien lisäksi myös ystäviensä elämään. Veitola tutkii itseään vertaamalla esimerkiksi omaa luonnettaan ystäviensä luonteisiin:

(47) - - ***Huvittuneena** - ja hiukan **kiusaantuneena** - seurasin perhesuhteiden dynamiikkaa. Olin oppinut tuntemaan ystäväni **itsenäisenä, aikaansaavana ja lempeänä ihmisenä**. Vanhempiansa seurassa hän paljastui aivan toisenlaiseksi: tiuski, oli **kärsimätön ja heittäytyi passattavaksi**. Viikonlopun jälkeen jäin pohtimaan, miten itse käyttäydyn vanhempieni seurassa. - - **Silti joka kerta vanhempieni luo palatessani muutun ainakin osittain siksi **äkkäiseksi ja kipuilevaksi teiniksi**, joka olin puoli elämäni sitten.***

(05/12)

Veitola kuvaa vanhempien luona vierailemisen taannuttavan hänet aikuisuudesta takaisin teini-ikään. Ystävänsä muuttunutta käytöstä hän on seurannut ristiriitaisin tuntein, sillä vahva ystävä käyttäytyikin yhtäkkiä lapsenomaisesti. Veitola vertaa omaa käytöstään ystävänsä käytökseen vastaavassa tilanteessa, jolloin ystävä toimii vertailukohteena. Vaikka Veitola kokee ystävänsä käytöksen negatiivisessa valossa, hän myöntää itsekin muuttuvansa vanhempiensa seurassa. *Silti*-konnektiivi yhdistää Veitolan aiemmin esittämän tuomion ystävänsä käytöksestä hänen omaan, samankaltaiseen käytökseensä. Tässäkin esimerkissä Veitola käyttää eniten aistihavaintoverbejä, mutta edustettuina ovat myös niin puheakti- kuin liikeverbit.

(48) *Ne ystäväni, jotka **ovat kokeneet kolmenkymmen kriisin, kriisiytyivät nimenomaan sen tähden, että he olivat ajatelleet, että juuri 30-vuotiaana elämä olisi jotenkin asettunut uomiinsa.***

(05/09)

*Kolmenkymmen kriisi* on Veitolan mukaan tietynlainen taitekohta tai dramaattinen tapahtuma elämässä. Kriisi täytyy käydä läpi ja sen tuntee eri tavoin elämässään, mistä kertoo *kokea*-verbin käyttö. Olen jo aiemmin kertonut, että Anneli Pajusen (1988) luokittelun mukaan verbit voidaan jakaa puheaktiverbeihin, aistihavaintoverbeihin sekä liikeverbeihin. Aistihavaintoverbit jaetaan alaryhmiin sen mukaan, mitä aistia ne edellyttävät (Pa-

junen 1988: 103), mutta *kokeminen* ei konkreettisesti edellytä esimerkiksi tuntoaistia. En mieltäisi sitä kuitenkaan liikeverbeihin saati varsinkaan puheaktiverbeihin, joten määrittelen sen kuuluvan aistihavaintoverbeihin. Veitola esittää kriisin konkreettisena objektina, jonka voi tuntea. Hänen mielestään liian suuret odotukset aiheuttavat petty-  
myksiä ja henkisiä katastrofeja.

*(49) Ystäväni on kärsivällinen ja vastaa aina kohteliaasti niin kuin asia on - -. Minä varmaan mottaisin jokaista kysyjää, jos olisin hänen paikallaan.*

(05/09)

Esimerkissä on selkeä toimintatapojen vertaus tilanteessa, joka aiheuttaa Veitolassa rai-  
vostuneisuutta. Veitola toimisi jopa hieman aggressiivisesti verrattuna ystäväänsä, joka säilyttää malttinsa ja pysyy ystävällisenä.

### 2.2.3. Vertailu sukulaisiin

Veitolan kolumneissa esiintyy paljon vertailua niin perheenjäseniin, ystäviin kuin tuntemattomiin. Veitola vertaa esimerkiksi ulkoisia ominaisuuksia, luonteenpiirteitä, käytöstapoja ja kokemuksia, jotka muokkaavat ihmistä ja tämän ajatusmaailmaa. Vertailun kautta syntyy uusia diskursseja, jotka paljastavat, miten Veitola näkee ihmissuhteiden merkityksen elämässään. Myös sukulaisuussuhteiden kohdalla yhtenä keskeisenä diskurssina on ulkonäön vertailu.

(50) *Paluumatkalla mietin ääneen, mikähän sukulaismiehen lihomiseen on johtanut: masennus, väsymys, lääkitys, stressi, ruokavalio vai lohdun ja rakkauden kaipuu? Ne ovat asioita, jotka vaikuttavat minun painooni.*

(01/09)

Veitola pohtii sukulaismiehensä ulkonäön muuttumiseen johtaneita syitä ja vertaa niitä syihin, jotka vaikuttavat hänen oman ulkonäkönsä muuttumiseen. Listassaan Veitola huomioi ainoastaan ne lihomiseen johtaneet tekijät, jotka hän tunnistaa oman kokemuksensa kautta eikä hän pidä mitään muita syitä mahdollisina. Esimerkissä on samankaltaisuuksia *kirjoittaja neuvonantajana* -päädiskurssin kanssa, sillä Veitola on ehdoton sen suhteen, mikä ihmisten ulkonäköön vaikuttaa. Hän pitää omia kokemuksiaan ainoana totuutena, koska jättää kokonaan mainitsematta, että voi olla olemassa myös muita lihomiseen vaikuttavia tekijöitä – vaikka ne eivät olisikaan samoja, jotka vaikuttavat hänen painoonsa.

Sukulaisuussuhteessa korostuu ulkonäön tarkkailu:

(51) *Tuskaisimmalta näyttää keittiöjakkaran ja siivouskaapin väliin liiskautunut sukulaismies, joka on lihonut varmaan 30 kiloa sitten viime näkemän - -.*

(01/09)

Sananvalinnoillaan Veitola antaa ymmärtää, että lihominen joko inhottaa, järkyttää tai huolestuttaa häntä. Hän on se, joka huomaa muiden kauneuden tai rumuuden. Veitola käyttää aistihavaintoverbiä *näyttää*, joka tarkemmin määriteltynä kuuluu näkemisverbeihin. Anneli Pajusen (1988: 104) mukaan aistihavaintoverbien malliin kuuluu osallis-

tuja eli se, joka havainnoi ja informaatio, jota havainnointi siirtää – tässä tapauksessa Veitola on siis osallistuja ja sukulaismies objekti. *Lihoa*-verbi kuvaa sukulaismiehen ulkonäön muutosta, joka Veitolan mukaan on huomattava verrattuna aikaisempaan.

(52) *Olen aina arvostanut vanhempiani, jotka muuttivat alle kolmekymppisinä isäni työn perässä Helsingistä Pohjois-Karjalaan. He eivät tunteneet seudulta ketään mutta olivat silti valmiit vaihtamaan vilkkaan, urbaanin elämänsä yhden kyläkaupan kokoiseen yhteisöön. Veljeni perheineen on valinnut saman rohkean tien. He ovat muuttaneet veljeni työn takia pikkupaikkakunnalta toiselle ja tehneet kodin aina uusille asuinsijoilleen. - - Seikkailijahenkinen ja kapinallinen osa minusta haluaisi olla alati asuinpaikkaa vaihtava nomadi, mutta totuuden nimissä on myönnettävä, että taidan olla aivan liian kiintynyt omaan mikrokosmokseeni.*

(01/12)

Veitola kunnioittaa perheenjäsentensä uskaliaisuutta ja toivoisi itsekin pystyvänsä heittäytymään samalla tavalla. Hän kirjoittaa omasta seikkailijahenkisyydestään, mutta esimerkistä ilmenee, kuinka tämä seikkailunhaluisuus on lähinnä kuvitteellista ja todellisuudessa Veitola ei uskaltaisi irrottautua totutusta. Tästä osoituksena toimii *myöntää*-verbi, sillä sen avulla Veitola kumoaa esittämänsä hypoteettisen ajatuksen ja erottaa todellisuudesta halunsa olla jotakin muuta kuin mitä hän oikeasti on. *Mikrokosmoksella* Veitola tarkoittaa omaa rajattua elinympäristöään.

### 2.3. Vuorovaikutusdiskurssi

Olen jakanut *vuorovaikutusdiskurssin* muista luvuista poiketen *tuttuihin* ja *tuntematto-  
miin keskustelukumppaneihin*. Muissa luvuissahan jaottelen tutut toimijat tarkemmin ys-  
täviin, sukulaisiin ja perheenjäseniin. Tässä luvussa olen kuitenkin yhdistänyt nämä  
toimijat, koska heidän erottamisensa ei tässä yhteydessä ole merkityksellistämisen tut-  
kimisen kannalta olennaista.

#### 2.3.1. Tutut keskustelukumppanit

Tutut keskustelukumppanit –alaluvussa käsittelen kohtia, joissa Veitola on vuorovaiku-  
tuksessa tuttujen ihmisten kanssa.

(53) *Söimme ystäväni syntymäpäiväillallista ravintolassa - -. Saimme rauhassa **horista  
ikäloppuja juttujamme** - -.*

(08/12)

Esimerkin keskustelutilanteessa korostuu Veitolan ja tämän ystävien kuuluminen omaan  
vanhempien ihmisten ryhmäänsä. Esimerkissä on havaittavissa ironiaa oman ystäväpii-  
rin ikää ja keskustelunaiheita kohtaan, sillä *horiseminen* tarkoittaa vanhuudesta johtuvaa  
sekavien puhumista.

(54) *Muutamaa viikkoa myöhemmin tajusin, ettei poikaystäväni enää käyttänyt lempi-  
nimeäni. Kun **otin asian puheeksi**, hän ei edes muistanut, mistä lyhenne KP oli tullut.*

(09/12)

(55) - - *aina kun **otan** ystävien kanssa **puheeksi** nämä itseäni ajoittain vaivaavat **asiat** -  
-.*

(02/12)

Esimerkeissä Veitola on aktiivinen toimija, joka aloittaa keskustelun. Tällaisissa tilan-  
teissa ihmissuhteet ja tutut keskustelukumppanit toimivat Veitolalle johonkin kysymyk-  
seen vastaajina tai jonkinlaisena tukena.

(56) ”Lukisit sen manuaalin”, **sanoo** mies. - - ”Mikset sä voi selittää mulle?” **mangun**.  
(09/09)

Esimerkissä Veitola kuvaa vuorovaikutustilannetta hänen ja miehensä välillä. Mies tekee tilanteessa suoran ja neutraalin ehdotuksen, johon Veitola vastaa *mankumalla* eli itsepintaisesti omaa tahtoaan korostavalla tavalla.

(57) Ystäväni **piiti palopuheita** siitä, kuinka onnellisia he molemmat olivat asuessaan erillään. - - miespuolinen ystäväni - - **sopersi**. - - ”Ei helkkari”, ystäväni **sanoi**. - - Samaa kaipaa ystäväntäreni. ”Kuka on keksinyt tämän sairaan kotileikin?” hän **kiljuu** tuskastuneena.

(11/09)

(58) - - **sopersin** poikaystävälleni jotain legendaarista: - -

(03/09)

Esimerkkeihin liittyy tietynlainen tunnelataus. *Sopertaa*-verbi kertoo epävarmuudesta, sillä sen avulla kuvataan epäselvää puhetta. *Palopuheiden pitäminen* puolestaan on oman asiansa puolesta taistelemista, hyvin vahvaa mielipiteen esittämistä ja uskoa omaan näkemykseensä. *Kiljumisella* kuvataan turhautumista ja sitä, että puheena oleva asia herättää toimijassaan vahvoja tunteita. Vuorovaikutustilanteiden merkitys liittyy siis tunteiden ilmaisuun ja välittämiseen.

(59) - - läpsäsin Riikkaa avokkaalla poskeen. **Hätäännyimme** molemmat ja **pyysimme anteeksi**.

(04/09)

(60) Kaikki alkoi siitä, kun **yksi meistä kertoi** odottavansa viikonloppua eniten siksi, että silloin saisi taas nukkua. - - Sitten **ryhdyimmekin jo kertomaan** toisillemme, kuinka monen kanssa kukakin meistä oli ollut sängyssä. - - **Ryhdyimme** varmuuden vuoksi **lohduttamaan** yksiavioista.

(12/09)



*Lohduttaminen ja anteeksipyyttäminen* liittyvät negatiivisen tunnetilan parantamiseen. Näissä esimerkeissä vuorovaikutuksella on siis jokin ystävyyttä vahvistava merkitys. Verbit kertovat siitä, miten Veitola kokee ystävyyden: ystävien tehtävänä on tukea toisiaan ja pyrkiä olemaan suututtamatta toisiaan. *Kertoa*-verbi on jonkin asian selostamista yhdelle tai useammalle henkilölle, eli se on tietynlaista tiedon tai kokemuksen jakamista.

(61) *Naapurin isäntä halusi, että lyön heti, matkalla baariin. Epäröin vain hetken – ja mottasin miestä paljaaseen mahaan. Se tuntui todella hassulta. "Ai saakeli", naapuri sanoi ja irvisti.*

(04/09)

(62) *Thainainen on monen länsimaalaisen miehen mielikuvissa helppo pano, tai niin kuin miestuttavani sanoi: "Nuori ja söötti postimyöntivaimo, joka hoitaa kodin, ruuanlaiton ja petipuuhat valittamatta".*

(03/09)

Näissä esimerkeissä Veitola kuvaa vuorovaikutustilanteita, joissa keskustelemiseen liittyy yleensä jotain toimintaa. Molemmissa esimerkeissä esiintyy *sanoa*-verbi. Veitola ei paljasta omia kommenttejaan näissä tilanteissa, mutta esimerkeistä voi päätellä, että niihin on liittynyt molemminpuolista puhumista.

### 2.3.2. Tuntemattomat keskustelukumppanit

Veitola kirjoittaa usein sattumalta tapaamistaan henkilöistä, joiden kanssa hän on keskustellut erilaisista asioista. Tällaisissa tapauksissa tuntemattomat henkilöt ovat hänelle keskustelukumppaneita, joiden kanssa hän lähinnä kuluttaa aikaa. Näin ollen nimeän vuorovaikutuksen *diskurssin* toisen alaluvun *tuntemattomiksi keskustelukumppaneiksi*. Tämä kuvaa yhtä tuntemattomien henkilöiden roolia Veitolan kolumneissa.

(63) *Juttelin vastikään ihastuttavan 27-vuotiaan naisen kanssa - -.*

(05/09)

(64) *Jäin hetkeksi juttelemaan uimahallin pukuhuoneessa naapurikaapin haltijalle.*

(06/09)

(65) *Juttelin vastikään ihotautilääkärin kanssa.*

(02/12)

(66) *Viimeksi taksimatka päättyi siihen tunteeseen kuin olisin selvin päin baarissa valomerkin jälkeen. Sain kuulla enemmän kuin halusin. - - Tässä vaiheessa minua alkoi jo vähän jännittää. Oli se silti hauskaa. Vähän kuin olisi elokuvissa. Annoin miehen pappaa.*

(07/09)

Esimerkkien *jutella*-verbi osoittaa, että ajan viettäminen ja keskusteleminen on ollut molemminpuolista: sekä Veitola että keskustelukumppani ovat osallistuneet tilanteeseen. Neljännessä esimerkissä Veitola antaa ymmärtää, ettei hän ole ollut itse kovin halukas keskustelemaan taksikuskin kanssa, mutta on sallinut tämän puhua. Tällaisessa tilanteessa keskusteleminen on ollut pikemminkin yksinpuhelua, jossa toinen osapuoli puhuu ja toinen lähinnä kuuntelee. Kyseessä ei myöskään ole vapaaehtoinen ajanvietto, vaan Veitola on joutunut kuuntelemaan kuskia taksimatkinsa ajan.

Veitola nimeää henkilöt neutraalisti: *nainen, naapurikaapin haltija, ihotautilääkäri ja mies* eivät kerro Veitolan asennoitumisesta tai arvotuksesta mitään. Sen sijaan hän on määrittänyt naisen *ihastuttavaksi*, mikä paljastaa hänen suhtautuvan keskustelukumppaniinsa myönteisesti.

(67) *Menin tuolloin thainyrkkeilyn alkeiskurssille. - - Sain parikseni minua kaksi kertaa painavamman pojan, joka oli treenannut pitkään. "Otetaan iisisti", poika sanoi.*

(04/09)

(68) *Kun olin lukioikäisenä ahdistunut ja kuljin mustissa väljissä kauhtanoissa, aikuiset tolkuttivat, että minun pitäisi pukeutua hauskesti ja värikkäästi, elinhän elämäni ihainta aikaa.*

(05/09)

(69) *Yksi kanssaopiskelijoista kuiskasi minulle: "Kiitos kun kyselet, mä en kehtaa."*

(09/09)

(70) *Nyt nämä hassut heput avautuvat isyydestä tai isyyden haaveista minulle - -.*

(04/12)

(71) *Raskaus on lopulta yksinäinen tila. Odottavat naiset puhuvat asiaankuuluvasta "itseseen käpertymisestä" jotenkin fantastisena asiana.*

(04/12)

Esimerkissä 68 Veitola muistelee nuoruuttaan ja sitä, mitä aikuiset hänelle sanoivat. Veitola käyttää *tolkuttaa*-verbiä, joka luo kuvan jatkuvasta ohjeistamisesta ja samojen asioiden toistelemisestä. Esimerkissä 69 Veitola esittää kanssaopiskelijansa aktiivisena toimijana, joka kuiskaa hänelle kiitoksensa. Esimerkissä 71 Veitola kirjoittaa *odottavista äideistä* ja heidän *puheestaan* yleisesti, mutta siinä ei viitata Veitolan ja odottavien äitien käymiin keskusteluihin tai siihen, että odottavat äidit olisivat puhuneet nimenomaan Veitolalle. Esimerkeissä 69 ja 70 Veitola ei taaskaan selosta kanssaopiskelijansa ja isyydestä haaveilevien miesten kanssa käymäänsä keskustelua kokonaisuudessaan, mutta esimerkistä tulee ilmi puheen tuottaminen sekä vuorovaikutus toisen henkilön kanssa. Nämä ovat *keskustelukumppanit*-alaluvun esimerkeille tyypillisiä piirteitä.

Tällä kertaa nimeämisistä voi jo päätellä jonkinlaista asennoitumistapaa, sillä neutraalien *aikuisten* ja *kanssaopiskelijoiden* lisäksi Veitola puhuu *hassuista hepuista* sekä *odottavista naisista*. Periaatteessa *odottavat naiset* on neutraali ilmaisu, mutta vielä neutraalimpaa olisi puhua vaikkapa raskaana olevista naisista. *Hassut heput* viittaa Veitolan huvittuneeseen suhtautumiseen. Hän ei ota *hassuja heppuja* tai heidän sanomisiinsa kovinkaan vakavasti. Lisäksi esimerkeissä 68 ja 70 erityisesti verbien valinnat ilmentävät Veitolan suhtautumista henkilöihin ja tilanteisiin, sillä *tolkuttamiseen* ja *avautumiseen* liittyy tietty asenne. Se, että Veitola käyttää juuri näitä verbejä, kertoo siitä, miten hän on kokenut nuo esimerkkien tilanteet.

(72) *Kuljettaja innostui: " - - ".*

(07/09)

(73) *Kuskini samastui hikoilevaan paksukaiseen toisella lailla. Hän tunsu läskit omista nahoissaan. "- ja kaikki kyttäävät, mitä hän suuhunsa pistää", seuralaiseni **vatvoo**.*

(01/09)

(74) *Silloin **rohkaistu**in puhumaan pahasta olostani **apuaan tarjoaville**.*

(01/09)

*Tuntemattomana keskustelukumppanina ovat apuaan tarjoavat, joille Veitola on alkanut kertoa ikävistä tuntemuksistaan. Tuntemattomat keskustelukumppanit ovat vaikuttaneet Veitolan kannustaen tätä, ja heidän roolinsa on tässä esimerkissä olla kuuntelijoina Veitolan toimiessa keskustelun aktiivisena puhujana. Keskustelulla on Veitolalle merkitystä myös psyykkisesti parantavana tekijänä. Esimerkissä 72 kuljettajan *innostuminen* kertoo siitä, että puheenaiheena on todennäköisesti ollut jokin kuljettajalle tärkeä tai omakohtainen aihe, johon tämä on tuntenut esimerkiksi jonkinlaista intohimoa.*

## 2.4. Kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana

Veitola kertoo tunteista, joita hänen tapaamansa ihmiset ovat hänessä herättäneet. Aina tuntemuksiin ei liity varsinaista kohtaamista, vaan Veitola on voinut olla tunteita herättäneissä tilanteissa esimerkiksi sivustaseuraaaja. Tässä alaluvussa esitellyille esimerkeille yhteistä on kuitenkin se, että ne ovat saaneet Veitolan pohtimaan tuntemuksiaan ja arvioimaan ajatuksiaan ulkopuolisten, tuntemattomien, henkilöiden puheiden tai tekojen perusteella. Erityisesti tässä luvussa korostuu lukijan eläytyjän rooli: lukijalle tarjotaan eläytyjän roolia kertomalla ilmeistä, eleistä, äänensävyistä, mielentiloista ja asenteista (Kalliokoski 1998: 32).

### 2.4.1. Tuntemattomien vaikutus

(75) *Tämänvuotisella Thaimaan-lomallani en edes kiinnittänyt huomiota asiaan, mutta ensimmäisellä Bangkokin-matkallani kolme vuotta sitten se sai minut **pois tolaltani**. Tuolloin hotellin lähinurkilla velloi kymmeniä **rehvakkaita länsimaisia miehiä pikkuruiset, kikattavat thainaiset** kainaloissaan. Onnekkaimmilla oli mukanaan kaksi tai kolme **somaa tyttöä**.*

(03/09)

(76) *Päättelin **paniikissa**, että kaikki maailman miehet himoitsevat kainaloonsa aasialaista naista.*

(03/09)

(77) ***Ensijärkytyksen** jälkeen ajattelin, että ne **länkkärimiehet** olivat **säälittäviä**, naista esineellistäviä ja hyväksikäyttäviä **öljysikoja**.*

(03/09)

(78) *Tunsin surua, kun ajattelin, ettei **naisilla** ehkä ollut muuta mahdollisuutta.*

(03/09)

(79) *Sitten kuulin, että vain viitisen prosenttia **prostituutujen** asiakkaista Thaimaassa on ulkomaalaisia, ja että thainaiselle on lähes itsestäänselvyys, että hänen miehensä pettää häntä joko **ammattilaisen** tai **naapurin muidun** kanssa. Ajatukseni kääntyivät.*

Arvelin, että **pettämiseen tottuneet naiset** ovat Thaimaassakin **viisaita**, ehkä jopa **viekkaita**.

(03/09)

Veitola kertoo Kaukoidän seksiturismin herättämistä tunteista, eli lähinnä järkytyksensä ja paheksunnastaan. Asiansa selkeyttämiseksi Veitola tekee jyrkän eron länsimaalaisten *rehvakkaiden* miesten ja *pikkuruisten, kikattavien thain naisten* välille. Thaimaalaisia naisia hän kuvailee *somiksi tyttöiksi*, ja kirjoituksesta saa käsityksen, jonka mukaan thaimaalaiset naiset ovat Veitolan mielestä vahvojen länsimaalaisten miesten hyväksikäytettävissä.

Veitola käyttää länsimaalaisista turistimiehistä nimityksiä *länkkärimies* ja *öljysika*. Lisäksi hän määrittelee miehet *säälittäviksi* ja *naista esineellistäviksi* sekä *hyväksikäytettäviksi*. Thaimaalaisista naisista Veitola käyttää muun muassa nimityksiä *thainainen, prostituoitu, ammattilainen* ja *naapurin muidu*.

Esimerkeissä Veitola kertoo sekä länsimaalaisten miesten kanssa olevista, omissa parisuhteissaan petetyiksi tulleista thaimaalaisista naisista että niistä thaimaalaisista naisista, jotka ovat näitä thaimaalaisten aviomiesten toisia naisia. Veitola asettaa siis myös thaimaalaiset naiset kolumnissaan vastakkain luokittelemalla heidät hyviin ja pahoihin. Tämä selittää sen, että Veitola käyttää thaimaalaisista naisista niin neutraaleja kuin negatiivisiakin nimityksiä. Toisaalta työtötelemällä thaimaalaisia naisia Veitola myös ilmaisee heidän olevan mahdollisesti avuttomampia ja puolustuskyvyttömämpiä kuin vaikkapa hän itse.

(80) *Viimeksi taksimatka päättyi siihen tunteeseen kuin olisin selvin päin baarissa valomerkin jälkeen. Sain kuulla enemmän kuin halusin. Aluksi oli kuitenkin ihan mukavaa.*

(07/09)

(81) *En ole koskaan erityisesti kaivannut omia lapsia. Vietän kyllä mieluusti aikaa pikkuisten kanssa, mutta olen aina ollut iloinen, kun leikittyäni tarpeeksi olen voinut mennä omaan kotiini tekemään rauhassa omia asioitani.*

(04/12)

(82) On **hassua**, kuinka harmissaan jotkut ovat olleet kuultuaan raskaudestani. Koska olin ollut jo pitkään lapseton, minun olisi **kai** pitänyt pysyä lapsettomana ikuisesti.

(04/12)

(83) Ihmiset arvioivat toisiaan iän perusteella, mutta **kurjinta** on, että ikä tuntuu kahlitsevan ihmisten käsityksiä itsestään.

(05/09)

Esimerkeissä Veitola käyttää erilaisia adjektiiveja, adverbeja sekä partikkeleita kuvataksien tuntemuksiaan. Intensiiteettimääritteellä *ihan* hän lievittää *mukava*-verbin positiivisuutta. Intensiiteettipartikkelit luonnehtivat sitä, missä määrin puheena oleva ominaisuus pätee. Tässä esimerkissä intensiiteettipartikkeli *ihan* ilmaisee ominaisuuden, tavan tai määrän vähäistä astetta. (ISK 2005 § 664.) Esimerkissä 81 Veitola käyttää inkluusiivista fokuspartikkelia *erityisesti*, joka antaa ymmärtää, että fokusoitu ei ole ainoa lajissaan eli myös muita vaihtoehtoja on (ISK 2005 § 839). Veitola ei siis kokonaan poissulje sitä mahdollisuutta, että kaipaisi joskus omia lapsia. Esimerkissä 82 esiintyvä modaalipartikkeli *kai* puolestaan merkitsee arvelua, ja sen voisi tulkita myös kysymykseksi (ISK 2005 § 802).

Esimerkkien selkeästi positiivisia adjektiiveja ovat *mukava* ja *iloinen*. *Hassu* puolestaan on asiayhteydessään tulkittavissa negatiivissävytteiseksi. Selkeästi negatiivinen adjektiivi on *kurja*, josta Veitola käyttää vielä superlatiivimuotoa *kurjinta*. Superlatiivijohdos ilmaisee, että ominaisuutta on enemmän kuin missään muussa verrattavassa ja edellyttää siis useamman kuin kahden verrattavan joukkoa (ISK 2005 § 633). Veitola siis tarkoittaa, että arvioitaessa ihmisiä iän perusteella asiaan liittyy monenlaisia ikäviä puolia. Hänen mielestään ikävintä on se, että ihmiset antavat näiden näkemysten ja arvioiden vaikuttaa liiaksi omiin käsityksiin heistä itsestään.

Adjektiivista *mieluin* muodostettua adverbia *mieluusti* voisi pitää produktiivisuutensa ja adjektiivin valenssin säilymisen perusteella adjektiivin taivutusmuotonakin, mutta toisaalta sillä ei ole nominitaivutukselle tyyppillistä lukuoppositiota ja sen muodostus on produktiivista vain adjektiiveista, ei muista nomineista. Lisäksi sti-adverbien esiintymisessä on semanttisia rajoituksia samoin kuin komparaatiollakin. (ISK 2005 § 62.) Tar-

*peeksi* on translatiivimuotoinen adverbi (ISK 2005 § 387) sekä riittävyttä tai liiallisuutta ilmaiseva astemääräite (ISK 2005 § 510).

(84) *Olen edelleen **iloinen** siitä, että rintani kasvoivat huomaamatta muiden mukana, ja etten ollut se meidän luokan hirmuhinkkinen **Samantha Fox**, enkä myöskään se **lautakunnan puheenjohtaja**.*

(06/09)

(85) *Olimme nuorten mielestä **todennäköisesti tuhatvuotiaita, pelkkää ilmaa** tai korkeintaan tarpeeton nuhru takavasemmalla.*

(08/12)

(86) *Minua **ujostutti** ja **huomasin pelkääväni**, että jos ajattelisin itsestäni hyvää, jokin korkeampi voima rankaisisi minua epäonnistumisilla. Kainaloni valuivat **nolostunutta** tuskanhikeä, kun kerroin parinkymmenen vieraan ihmisen ryhmälle olevani hyvä lakkaamaan kynsiäni - -.*

(06/12)

Esimerkeissä 84 ja 85 Veitola vertaa itseään muihin ihmisiin. Esimerkki 84 kertoo hänen nuoruudestaan, ja esimerkki 85 aikuisuuden mukanaan tuomista tuntemuksista itseään nuorempien ihmisten rinnalla. Esimerkissä 84 Veitola nimeää isorintaisen luokkakaverinsa *Samantha Foxiksi*, joka oli aikansa seksisymboli, ja pienirintaisen luokkakaverinsa puolestaan *lautakunnan puheenjohtajaksi*. Veitola tarkoittaa ilmauksella pienirintaisia tyttöjä ja tekee selväksi, kuinka rintojen koko on erottanut luokan tyttöjä kahden eri kategoriaan. Puheenjohtajuudella hän korostaa sitä, että tällainen henkilö toimii koko kategoriansa edustajana, niin sanottuna esimerkkitapauksena. Veitola kuvailee olleensa *iloinen* siitä, että sai kehittyä näiden ääripäiden välissä ilman, että joutui muiden tarkkailuun muotojensa vuoksi. Esimerkissä on tiettyä helpottuneisuutta asiasta. Samalla Veitola myös vertailee nuorta itseään muihin samanikäisiin.

Esimerkissä 85 Veitola puolestaan tuntee alemmuutta nuoria kohtaan, mistä kertoo muun muassa substantiivin adjektiivimäärityksen *pelkkää ilmaa* käyttö (ISK 2005 § 582). Adjektiivi *pelkkä*, joka esiintyy substantiivin etumäärityksenä, merkitsee monissa konteksteissa jokseenkin samaa kuin partikkeli *vain* (ISK 2005 § 844). Modaaliset adverbit



ja partikkelit edustavat episteemistä modaalisuutta: ne ilmaisevat puhujan varmuuden astetta tai arviota sanotun todenperäisyydestä, puheenalaisen tilanteen todennäköisyydestä (ISK 2005 § 667). Tällainen adverbti on esimerkin 85 *todennäköisesti*, joka sekin paljastaa Veitolan epävarmuuden tilanteessa. *Tuhattuotiaita* kärjistää nuorten ja aikuisten ikäeroa, ja kuvaa erityisesti Veitolan oletusta nuorten mielipiteestä aikuisia kohtaan. Ilmauksella Veitola on halunnut luoda mielikuvia muinaisjäänteistä tai muusta vanhan aikaisesta ja historiallisesta. Verbillä *ujostutti* ja *huomasin pelkääväni* sekä adjektiivimääritteellä *nolostunut* Veitola tuo esimerkissä 86 esille epävarmuutensa uusien ihmisten edessä. Tässä epävarmuus ei johdu ikäerosta vaan siitä, että Veitolan pitäisi kehua itseään vieraille ihmisille.

Ylläolevissa esimerkeissä Veitola on suosinut metaforia. Tiina Onikki-Rantajääskön (2008: 51) mukaan metafora ei ole pelkästään retorinen tehokeino, vaan kaikki kielenkäyttö on täynnä metaforia. Perinteinen metaforanäkemyks pyrki erottamaan sanan kirjaimellisen merkityksen ja sen metaforisen käytön, mutta niiden erot eivät ole niin selkeitä kuin voisi kuvitella. Kielemme on täynnä kuolleita metaforia, eli kielikuvia, joissa ei tunnu olevan mitään metaforista. Sanastoon onkin metaforien kautta tullut monimerkityksisyyttä, ja sanojen historiaa tarkasteltaessa huomaa, että metafora on yksi kielen abstraktistumisen keskeisimmistä tekijöistä. (Onikki-Rantajääskö 2008: 51.)

(87) *Mutta kyllä toisetkin ihmiset osaavat olla **julmia** ulkonäkökommenteissaan. Minulla on siitä jonkinlaista kokemusta. Kun tekee julkista työtä, asettuu samalla **tahtomattaan tuntemattomien arvosteltavaksi**. Monet näkevät julkisuuden henkilön vain sirkuspellenä, josta voi puhua miten tahansa. - - Jokainen kehu tuntuu – tietenkin – mukavalta ja jokainen haukku kohtuuttomalta ilkeydeltä.*

(02/12)

*Tuntemattomat* edustavat Veitolalle peiliä, johon hän heijastaa käsityksiään itsestään. Hän ei välttämättä pidä näiden *toisten ihmisten* kommentteja todenmukaisina, vaan ymmärtää mielipiteiden kriittisyyden. Arvostelu tarkoittaa kritiikkiä tai useimmiten nimenomaan moittivaa suhtautumista (KS 2007 s.v. *arvostelu*) ja arvostelija kriitikkoa (KS 2007 s.v. *arvostelija*). Veitola myös käyttää adjektiivia *julma* eli säälimätön, armoston, raaka, hirveä ja kauhea (KS 2007 s.v. *julma*), jolla hän tuo esille ihmisten negatiivista suhtautumista. Kielteisellä *mAtta*-rakenteella (*tahtomattaan*) Veitola ilmaisee, että

hallitsevan lauseen kuvaama tilanne toteutuu tai voi toteutua ilman sen tarkoittamaa toimintaa (ISK 2005 § 515). Hän ei siis välttämättä tarvitse tai halua palautetta ulkonnäöstään, mutta tiedostaa, että julkisen työnsä vuoksi ihmisten puheita on vaikea kontrolloida.

(88) *Vaikeampi tehtävä oli listata viisi asiaa, joissa olin mielestäni hyvä. Minua ujostutti ja huomasin pelkääväni, että jos ajattelisin itsestäni hyvää, jokin korkeampi voima rankaisisi minua epäonnistumisilla. Kainaloni valuivat nolostunutta hikeä, kun kerroin parinkymmenen vieraan ihmisen ryhmälle olevani hyvä lakkaamaan kynsiäni, nukkumaan päiväunia, kokkaamaan, kuuntelemaan toisia ihmisiä ja tekemään suoraa televisiolähetystä.*

(06/12)

Omien hyvien puoliensa ja taitojensa luetteleminen tuntemattomille ihmisille aiheuttaa Veitolalle häpeän tunnetta. Tilanne on hänelle epämiellyttävä, ja hän kokee turvottomuutta esimerkin tilanteessa. Alistuskonjunktio *jos* ja konditionaalimuoto ajatella-verbistä antavat ymmärtää, että Veitolalle ei ole tyypillistä pohtia omia hyviä puoliaan tai ettei hän näe itseään kovinkaan positiivisesti. Itsestään hyvän ajatteleminen on hänelle jotain kiellettyä, josta seuraa väistämättä rangaistus. Nolostuminen voi johtua myös siitä, että Veitola vähättelee taitojaan eikä usko itseensä. Ylipäätään ihminen kaipaa osakseen hyväksyntää, ja tällainen hyväksytyksi tuleminen liittyy olennaisesti ihmisten välisiin suhteisiin (Siitonen 1999: 140).

#### 2.4.2. Ystävien vaikutus

(89) *Rakastan ikäänarkiaa. Yksi naispuolinen ystäväni kertoo kysyttäessä iäkseen aina eri luvun.*

(05/09)

Esimerkistä voi havaita kunnioitusta ystävän toimintaa kohtaan. Veitola käyttää vahvaa *rakastaa*-verbiä, jolla hän osoittaa kokevansa vahvoja, positiivisia tunteita silloin, kun hän pääsee leikittelemään ikään liittyvillä asioilla. *Anarkia*-sanankäyttö luo mielikuvan sekasorrosta ja halusta aiheuttaa hämmästyksiä. Veitola mainitsee, että ystävä on

*naispuolinen*, mistä saa kuvan, että tällainen kapina olisi nimenomaan naisten kannanotto ikään liittyviin asioihin.

(90) *Alun perin **sain sysäyksen** tottumusteni uudelleenarviointiin, kun olin ystäväni kanssa irtokarkkiostoksilla. Meillä kahdella on tyystin erilainen maku irtokarkkien suhteen. - - Kerään pussiin salmiakkia, lakritsia, toffeeta ja suklaata. Ystäväni taas rakastaa sitkeitä hedelmäkarkkeja, joita minä inhoan. Tai luulin inhoavani. En tiedä, mikä minuun meni, mutta tällä kertaa maistoin kirpeää hedelmäpääkalloa. Se oli parasta, mitä olin syönyt aikoihin. Lutkuttaessani hedelmäpääkalloja sylkirauhaset ruvella mietin, millaisten muiden typerien päähänpinttymien vanki olenkaan.*

(07/12)

Veitola ei suoranaisesti sano ystävänsä vaikuttaneen hänen irtokarkkimielitymystensä muuttumiseen ja sitä kautta ylipäätään mielipiteidensä vaihtumiseen, mutta sinänsä pienestä alkanut itsetutkiskelu tuskin olisi toteutunut ilman ystävänsä mukanaoloa. *Saada sysäys* joka tapauksessa kuvaa sitä, että tapahtuman tai tilanteen alullepanija on joku tai jokin muu kuin Veitola itse.

(91) *Rakkaani antoi minulle kesän alussa uuden lempinimen: KP eli Kiukkupussi. Nimi viittasi suoraan vallitsevaan mielenmaisemaani. Olin jatkuvasti ärtynyt ja ilmaisin itseäni estoitta kiukuttelemalla. - - Kun poikaystäväni **oli kutsunut** minua jonkin aikaa KooPeeksi, **hän totesi**, että aina **lempinimen kuullessani hartiani painuivat lysyyn ja katseestani kajasti epätoivo**. Kyllä. Minua sattui sydämeen. - - **Aloin pohtia, miksi olin alati ärtynyt.***

(09/12)

Veitola ajautuu tutkimaan itseään ja käytöstään läheisensä kommenttien seurauksena. Poikaystävänsä antama nimitys on johtunut Veitolan käytöksestä, mutta katkelmassa aktiivisena toimijana on poikaystävä: hän *kutsuu* ja *toteaa*. Näiden sanomisverbien tehtävänä on esittää tosi tai epätoisi väite (Pajunen 2001: 344). Veitola reagoi poikaystävänsä kommentteihin fyysisesti, eikä hän puolustaudu esimerkiksi vastaväitteillä. Poikaystävänsä mielipide on Veitolalle selvästi tärkeä, ja palaute on saanut hänet muuttumaan aremmaksi ja katuvaiseksi. Esimerkissä Veitola näyttää itsestään ensimmäistä kertaa heikon puolensa.

## 2.5. Ulkonäködiskurssi

Veitola kirjoittaa paljon tuntemattomien henkilöiden ulkonäöstä tai näiden tuntemattomien ulkonäkökeskeisistä puheista. Toisaalta nämä ulkonäölliset seikat herättävät Veitolassa jonkinlaisia tunteita, mutta toisaalta ne voi luokitella omaksi diskurssikseen, sillä niissä korostuu nimenomaan ulkonäkö ja siihen liittyvät asiat. Olen koonnut ulkonäkökeskeisyyden diskurssiin myös esimerkiksi parisuhteisiin liittyvät ulkonäködiskurssit, sillä ulkonäöstä puhuminen on suhteellisen vähäistä verrattuna muihin päädiskursseihin. Ihmissuhteet kuitenkin luovat Veitolalle ulkonäköpaineita, minkä vuoksi nostan ulkonäkökeskeisyyden yhdeksi päädiskursseista.

### 2.5.1. Oma ulkonäkö

Tähän alalukuun olen koonnut kohdat, joissa ilmenee, miten Veitola puhuu ulkonäöstä omalla kohdallaan ja omasta kokemuksestaan.

*(92) Muistan, miltä tuntui purjehtia kokopitkä kiinamekko tai tekoturkiksella somistettu kirkkaanpunainen PVC-kokoasu päällä Nyroniin ja Sodaan, joko hiukan humaltuneena halvasta valkoviinistä tai vain odottavasta tunnelmasta.*

(08/12)

*(93) Mitä parikymppinen Maria sanoisi nelikymppiselle itselleen? Että mene hyvä ihminen värjäyttämään tuo juurikasvusi.*

(08/12)

Pukeutumistyylit jaksottavat Veitolan elämää, ja hän muistaa niiden kautta hetkiä menneisyydestään ja nuoruudestaan. Hän on panostanut näyttävään pukeutumiseen ja varautunut katseiden kohteena olemiseen. Ulkonäölliset seikat ovat olleet hänelle tärkeitä jo nuorena, ja niihin liittyy voimakkaita tunne-elämyksiä. Toisaalta aikuisena hän suhtautuu ulkonäön huoltamiseen hieman huolettomammin.

(94) *En ole prinsessahoitoja rakastava hienohelma, mutta tykkään pitää huolta itsestäni. Raskauden jälkeen kroppani oli kuitenkin kaikkea muuta kuin uimapukukunnossa.*

(09/12)

Veitola mieltää ylellisiä kauneushoitoja käyttävät naiset *hienohelmoiksi*, millä hän viittaa turhamaisuuteen ja liioiteltuun kauneuden ihannointiin. Itseään hän pitää järkevänä ulkonäön huolittelijana. *Kuitenkin kaikkea muuta kuin* -ilmaus tarkoittaa, että tästä huolimatta raskauden aiheuttama muutos vartalossa ei ole ollut Veitolalle yhäntekevää.

### 2.5.2. Muiden ulkonäkö

Tässä alaluvussa puolestaan esittelen sellaiset kohdat, joissa Veitola puhuu muiden ihmisten ulkonäöstä tai muiden ihmisten ajatuksista ulkonäköön liittyvissä asioissa.

(95) *Kun hoikka tyylikonsultti puhuu televisiossa siitä, että suomalaiset ovat lihavia, ja kansamme tyyliittömyyden suurin ongelma on ylipaino, hän saa päällensä moiteryöpin - . Jos tyylikonsultin tilalla olisi terveysministeri, joka puhuisi ylipainosta kansanterveydellisenä ongelmana, olisi vastaanotto toinen.*

(01/09)

Tyylikonsultista kirjoittaessaan Veitola kuvaa tätä hoikaksi ja esittää lukijoilleen vastakkainasettelun miellyttävän ja epämiellyttävän välillä. Hoikkuus on tyylikkyyttä ja ylipaino joko kansanterveydellinen ongelma tai tyyliittömyyttä. *Tuntemattomat* ovat tyylikonsultti ja terveysministeri, joiden roolit ovat yhteiskunnassamme toisistaan poikkeavat mutta kuitenkin kaikille tutut. Veitola käyttää esimerkissään argumenttina omien alojensa asiantuntijoita, jotta viestillä olisi enemmän uskottavuutta.

(96) *Tuskaisimmalta näyttää keittiöjakkaran ja siivouskaapin väliin liiskautunut sukulaismies, joka on lihonut varmaan 30 kiloa sitten viime näkemän - .*

(01/09)

*Ulkonäködiskurssi*-luvun esimerkit ovat pitkälti samoja kuin esimerkiksi *Epävarmuusdiskurssi* -luvun lainaukset, sillä eri näkökulmista tarkasteltuna samat esimerkit toimivat eri merkityksissä. Veitola kiinnittää erityisen paljon huomiota varsinkin ihmisten lihomiseen tai laihtumiseen, mikä johtuu todennäköisesti hänen omasta syömishäiriötaustastaan.

Esimerkin *tuskaisuus* kertoo, että lihominen ei ainakaan Veitolan silmiin näytä hyvältä ja että ylipaino ei tee hänen mukaansa ihmistä hyvinvoivan näköiseksi. Veitola kirjoittaa *näkemisestä*, eli hän on kiinnittänyt huomiota sukulaismiehen ulkonäköön ja sen muuttumiseen.

**(97) Toki minullakin on tapani arvioida ja arvottaa ihmisiä. Saatan ajatella toisesta ihmisestä, että onpa hän kohtelias, kaunis, ajattelematon tai ärsyttävä.**

(05/09)

Veitola tunnustaa arvioivansa muita ihmisiä, ja yhtenä kriteerinä ovat ulkoiset ominaisuudet. Hän puhuu *toisesta ihmisestä*, mikä käsittää sekä tutut että tuntemattomat.

**(98) Kukapa ei haluaisi näyttää rakastettunsa edessä kauniilta ja seksikkäältä - - ?**

(11/09)

Veitola esittää retorisen kysymyksen, joka kertoo hänen olevan varma siitä, että kaikki haluavat olla kumppaninsa silmissä hyvännäköisiä. Veitola asettaa siis parisuhteessa merkitystä ulkonäölle ja siitä huolehtimiselle. Veitolalle kumppanin mielipide omasta ulkoisesta olemuksesta on tärkeä, ja hän uskoo, että myös muut ajattelevat asiasta samalla tavalla kuin hän.

**(99) Se, etten aiemmin ollut halunnut lasta, mutta nyt halusinkin, merkitsi toisille samaa kuin olisin valehdellut. Tilanne on vähän samantapainen kuin jos lihava ihminen, joka on kertonut olevansa onnellinen kilojensa kanssa, päättääkin laihduttaa.**

(04/12)

Veitolalle on luontevaa verrata elämäntilanteen muutosta ulkomuodon muutokseen.

(100) *Ihminen voi olla julma katsoessaan itseään peilistä. - - Mutta kyllä toisetkin ihmiset osaavat olla julmia ulkonäkökommenteissaan. Minulla on siitä jonkinlaista kokemusta. Kun tekee julkista työtä, asettuu samalla tahtomattaan tunteettomien arvosteltavaksi. - - Ihan vain sen perusteella, miltä näytän tv-ruudussa, olen kuullut ja lukeut näyttäväni muun muassa mieheltä, transvestiitilta ja hevoselta. Välillä olen ihmisten mielestä sairaalloisen laiha, mutta kun lihon muutaman kilon, he päivittelevät paksuuttani. Nenäni on kuvottavan iso, hampaani vinot ja tukkani kuin auton alle jäänyt pieni petoeläin. - - Arvostelu vaikuttaa väkisin oman käsitykseen itsestä.*

(02/12)

Julkinen työ asettaa Veitolalle ulkonäköpaineita, ja vaikka hän tiedostaa asian ja suhtautuu siihen realistisesti, hän myöntää sen vaikuttavan kuitenkin omaan identiteettiinsä. Tavan adverbi *väkisin* ja siihen liitetty liitepartikkeli *-kin* ilmaisevat, ettei Veitolalla ja ihmisillä ylipäätään ole oikeastaan muuta mahdollisuutta kuin antaa omaa ulkonäköä koskevien kommenttien vaikuttaa omaan minäkuvaan. Liitepartikkeli toimii jo ennalta vastalauseiden kieltäjänä, sillä pelkkä isäntäsana *väkisin* jättää mahdollisuuden olla eri mieltä Veitolan väitteestä. *Väkisinkin* todentaa, että arvostelu varmasti muokkaa ihmisen identiteettiä.

## 2.6. Ajanviettodiskurssi

### 2.6.1. Ajanvietto ystävien kanssa

*Ajanviettodiskurssin* ensimmäinen alaluku keskittyy tarkastelemaan Veitolan ajanviettoa ystäviensä kanssa. *Ajanviettodiskurssi* käsittää kaikki kohdat, joissa ystävät merkitsevät Veitolalle vapaa-ajan seuraa.

(101) ***Söimme ystäväni syntymäpäiväillallista ravintolassa.***

(08/12)

(102) ***Vietin ystäväni kanssa viikonlopun hänen vanhempiensa kodissa.***

(05/12)

Veitola puhuu *ystävistä* useassa eri kohdassa. Nimeäminen ei kerro hänen suhtautumistavastaan mitään erityistä. Ajanviettotavat liittyvät pääsääntöisesti yhdessä syömiseen tai juhlimiseen, mutta myös rauhallisempaan oleiluun, kuten viikonlopun viettämiseen ystävän vanhempien luona. Veitolalle sosiaalisuus merkitsee siis tiettyjen perustarpeiden, kuten juurikin vaikkapa syömisen, täyttämiseen yhdessä läheisten kanssa.

(103) ***Päätimme lähteä baariin yhdelle ja houkutella naapurissa asuvan tuttavaperheen isän mukaan.***

(04/09)

Ajanvietto käsittää jälleen ravintolaan menemisen. Veitolalle vapaa-ajan viettämisessä tärkeää on helppous, sosiaalisuus ja rentoutuminen. Naapurin mies ei ole ollut mukana tekemässä päätöstä tai välttämättä alun perinkään halukas lähtemään mukaan, vaan Veitola ja hänen miehensä ovat pyytäneet ja suostutelleet hänet seuraansa, mitä *houkuttelemisen* todentaa.

(104) ***Me nykymaailman ihmiset vietämme aivan liikaa aikaa vain omanikäistemme seurassa.***

(05/09)



Veitola vertaa nykyisyyttä ja menneisyyttä sekä ihmisten eroja ennen ja nyt. Aiemmin ihmiset eivät ole antaneet iän rajoittamaa yhdessäoloa toisin kuin nykyään. Esimerkissä antaa kielteisen kuvan ajanvietosta omanikäisten kanssa, mistä osoituksena ovat määrän suuruutta osoittava adverbili *liikaa* sekä sen intensiteettimääritte *aivan*. *Vain*-partikkeli toimii myös kritisoinnin keinona, sillä sen avulla Veitola rajaa omanikäisten joukon erilliseksi ryhmäksi ja antaa ymmärtää, että myös eri-ikäisten ihmisten seura olisi suotavaa meille kaikille.

### 2.6.2. Ajanvietto perheen kanssa

Veitola kertoo kolumneissaan yhdessä vietetystä ajasta sukulaistensa kanssa. *Ajanvietto*-diskurssin yhtenä tavoitteena on selvittää, kenen kanssa ja miten Veitola vapaa-aikansa käyttää. Niin ystävien kuin sukulaisten yhtenä yhteisenä nimittäjänä on toimia seurana Veitolalle erilaisissa tilanteissa.

(105) *Juhlimme läheisen merkkipäivää perinteiseen tapaan.*

(01/09)

Hän käyttää nimitystä *läheinen*, joka ei paljasta sukulaisuussuhteen luonnetta. Läheinen-sanavalinta toki paljastaa, että kyseessä on perhepiiriin tai ylipäätään lähisukulaisiin kuuluva henkilö, mutta Veitolalla ei välttämättä ole häneen merkittävämpää sidettä. *Perinteinen tapa* puolestaan kuvaa sitä, että Veitolalla ja hänen perheellään ja suvullaan on tapana kokoontua yhteen mahdollisesti melko useinkin, ja että tapaamiset tai juhlat noudattavat usein samaa kaavaa. *Perinteisyys* on jotain toistuvaa ja tuttua. Tämä merkitsee Veitolalle ajanvieton lisäksi myös turvallisuutta, mitä yhteiset hetket sukulaisten kanssa hänelle tarjoavat.

Ajanviettoon perheen kanssa liittyy hyöty ja äiti-tytär-suhteelle ominainen tekeminen:

(106) *Ensimmäiset rintaliivini hankin äitini kanssa ollessani kahdeksannella luokalla.*

(06/09)

(107) *Vietin suuren osan lapsuuteni kesistä veneessä. Jotkut perheet kävivät Legolandissa ja Gröna Lundissa, toiset ajoivat asuntovaunu Saabin perässä leirintäalueelta toiselle, ja kolmannet lötköttivät kukkakuosisissa puutarhakeinuissa takapihoillaan. **Me veneilimme, ja se oli oikein mukavaa.***

(08/09)

Esimerkissä Veitola muistelee lapsuuttaan ja samalla myös vertaa oman perheensä kesänviettotapaa muiden perheiden tapoihin. Yhteinen aika perheen kanssa merkitsee Veitolalle onnellisia muistoja. Esimerkissä Veitola käyttää retorisenä keinona toistoa: hän sekä aloittaa että päättää esimerkin veneilystä kertoen. Hän vahvistaa ajanvieton olleen itselleen mieluista sanoen veneilyn olleen *oikein mukavaa*.

### 3. KIELENKÄYTÖN EROT VUOSINA 2009 JA 2012

Tässä luvussa tutkin Veitolan verbivalintojen perusteella hänen kielenkäyttönsä mahdollista muutosta vuosina 2009 ja 2012. Olen laskenut hänen kolumneistaan *puheakti-*, *aistihavainto-* ja *liikeverbit* sekä *muut verbit*, joihin kuuluvat esimerkiksi *tapahtuma-* ja *teko-*verbit (esimerkiksi *sattua* ja *kokata*). Puheaktiverbit esiintyvät jo luvussa 2.3., sillä yksi muiden ihmisten rooleista Veitolan elämässä on toimia keskustelukumppaneina. Veitola siis kirjoittaa toistuvasti muiden ihmisten kanssa käymistään keskusteluista. En kuitenkaan ole vielä *vuorovaikutusdiskurssi*-luvussa eritellyt tarkemmin sitä, minkä vuoden kolumneissa nämä puheaktiverbit ja keskustelut erityisesti esiintyvät.

Puheakti- ja aistihavaintoverbit ovat *mentaaliverbejä*, ja useimmiten niiden subjekti on henkilöinen – subjekti on tällaisille verbeille tyypillinen eli inhimillinen. Puheaktiverbit leksikalisoivat kielellistä kommunikaatiota (Pajunen 2001: 339), ja ne kuuluvat tarkemmin määriteltyinä kommunikaatioverbeihin, joiden tehtävänä on siirtää kielellistä eli verbaalista tietoa (Pajunen 1988: 95). Puheaktiverbit voivat olla joko yksi- tai kaksisuuntaisia, kuten *sanoa* tai *jutella*. Lisäksi esimerkiksi *ääntelyverbit*, kuten vaikkapa *maisauttaa*, kuuluvat puheaktiverbeihin siitä huolimatta, etteivät ne siirrä informaatiota. Varsinkin sanomalehtikielessä käytetään paljon ei-kielellisiä kommunikaatioverbejä, joiden tarkoitus on ilmaista ihmisen reagoitua. Tällaisia verbejä ovat esimerkiksi *hymyillä*, *nauraa* ja *jokeltaa*. (Pajunen 1988: 95–101.)

Aistihavaintoverbit jaetaan alaluokkiin sen perusteella, mitä aistia ne edellyttävät. Veitolan teksteissä esiintyy kuulo-, näkö- ja tuntoaisteihin liittyviä verbejä. Tuntoaistia vaativat verbit edellyttävät fysiologista perustetta, eli esimerkiksi tunneverbi *rakastaa* ei ole aistihavaintoverbi, vaikka se toisella tavalla tarkasteltuna olisikin tietynlaista tuntemista. Liikeverbit puolestaan ovat nimensä mukaisesti liikettä ilmaisevia verbejä. Niissä liike tapahtuu jossakin paikassa, suuntautuu jonnekin tai on päämäärätöntä. (Pajunen 1988: 103–111.)

Kuten Pajunenkin (1988: 104) huomauttaa, verbien jaottelu tiettyihin ryhmiin vaatii tulkintaa ja riippuu usein asiayhteydestä. Se, miksi olen valinnut vertailukohteeksi nimenomaan verbit enkä muiden sanaluokkien sanoja, johtuu siitä, että Suomen tuhannesta

yleisimmästä sanasta keskimäärin neljännes on verbejä (Pajunen 1999: 19), joten valinta tuntuu näin luotettavimmalta ja selkeimmältä. Veitola on värikästä kieltä käyttävä kirjoittaja, joten verbien tarkempi tarkastelu kertoo mielestäni otollisesti mahdollisista muutoksista. Lisäksi Anja Alasilta (1999: 107) sanoo, että nimenomaan verbit ovat tehokkaan kielen moottori ja teksti lähtee mielikuvituksellisilla verbeillä liitoon. Tämä puolustaa verbien merkityksellisyyttä teksteissä, ja toimii sitä kautta myös yhtenä perusteluna, miksi tarkastelin kielenkäytön eroja nimenomaan verbien avulla.

Vuoden 2009 kolumnit Veitola on kirjoittanut ennen raskauttaan ja vuoden 2012 kolumnit raskautensa aikana. Vuonna 2009 hän käytti verbirikkaampaa kieltä. Merkittävin ero oli siinä, että puheaktiverbejä oli ennen raskautta kirjoitetuissa teksteissä 91 kappaletta ja raskaudenaikaisissa kolumneissa vain 33. Vanhemmissa kolumneissa painottuvat keskustelu ja vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa, kun taas uudemmissa kolumneissa Veitola keskittyy lähinnä havainnoimaan muita ihmisiä ja ympäristöään. Vuoden 2012 kolumneissa aistihavaintoverbejä olikin 41, kun vuonna 2009 niitä oli 23. Liikeverbien määrä pysyi molempina vuosina kirjoitetuissa kolumneissa samana, sillä vuonna 2009 niitä oli 50 ja 2012 taas 47. *Muiden verbien* osuus on molempina vuosina huomattava, sillä vuonna 2009 niitä oli 661 ja vuonna 2012 muita verbejä oli 521. Määrä selittyy sillä, että tähän verbiryhmään lukeutuu esimerkiksi *olla*-verbi, jota Veitola käyttää kirjoituksissaan usein.

Erot kielenkäytössä eli tässä tapauksessa erilaisten verbien määrässä kertovat siitä, että ennen raskautta kirjoitetuissa kolumneissa Veitola kirjoitti erityisesti sinkkuelämästään sekä muistoista, jotka liittyivät hänen ystäväpiiriinsä. Raskauden aikana kolumnit käsitelivät pitkälti esimerkiksi hänen henkilökohtaisia haaveitaan ja tunteuksiaan, joissa ei luonnollisesti esiinny vuoropuhelua muiden ihmisten kanssa. Ennen raskautta Veitola on viettänyt sosiaalisempaa elämää, mutta raskauden aikana ja sen jälkeen hän on rauhoittunut ja keskittynyt enemmän omaan hyvinvointiinsa. Hänen roolinsa on muuttunut vuodesta 2009 vuoteen 2012 aktiivisesta toimijasta pikemminkin sivustaseuraajaksi ja ympäristönsä havainnoijaksi. Hänen kolumneissaan käyttämänsä verbit ovat muuttuneet yksipuolisemmiksi, ja ne ovat vähentyneet.

Vertailin myös päädiskurssien lukumäärää vuosina 2009 ja 2012 laskemalla aineiston analyysissä käyttämäni esimerkkikatkelmat. Vuonna 2009 kirjoitetuissa kolumneissa oli

enemmän kirjoittaja neuvonantaja, vuorovaikutus- ja ajanviettodiskursseja, kun taas vuonna 2012 keskiössä olivat kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana ja ulkonäködiskurssi. Epävarmuusdiskurssia esiintyi vuonna 2009 ja 2012 saman verran. Tämäkin vertailutapa on yhteneväinen verbien vertailun tulosten kanssa, sillä päädiskurssit osoittavat, että vuonna 2009 Veitolan elämä on ollut sosiaalisempaa kuin vuonna 2012 eli raskauden aikana tai sen jälkeen. Raskaus on selkeästi tuonut Veitolan elämään identiteetin tutkimisen tai uudistamisen tarpeen, ja ulkonäölliset seikat ovat hallinneet hänen ajatusmaailmaansa ja ihmissuhteitaan. Tulos on mielestäni looginen, sillä raskaus on varmasti yksi naisen elämän suurimpia muutoksia sekä henkisesti että fyysisesti.

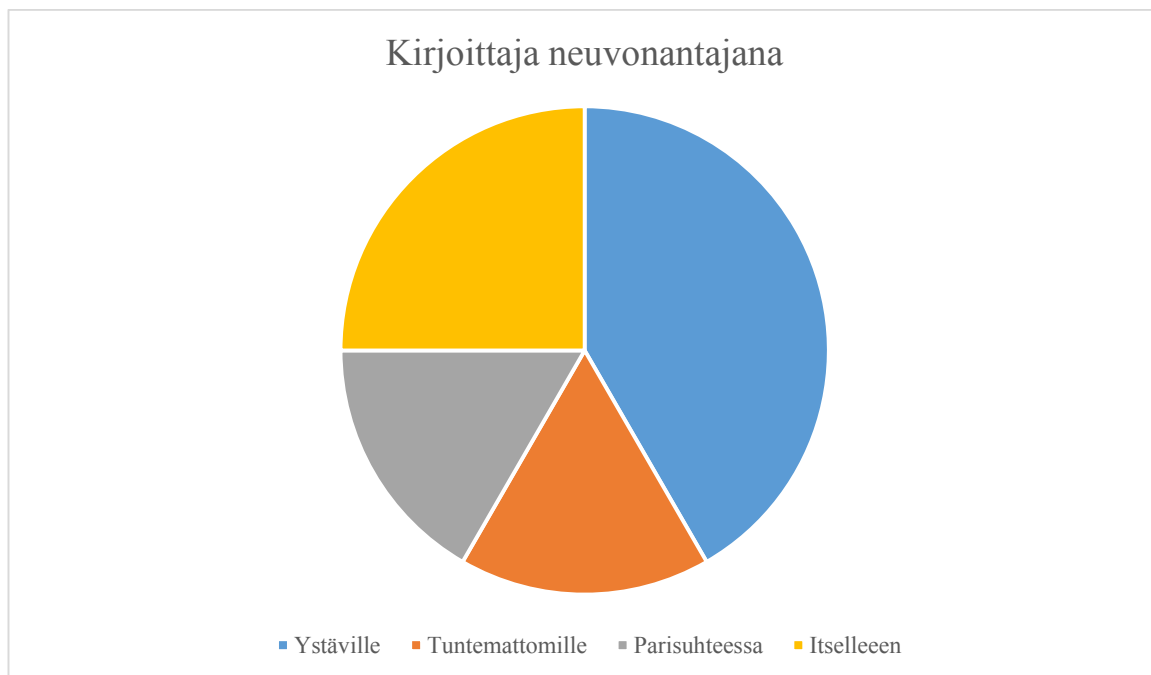
Jos ihmissuhteet ovat ennen raskautta merkinneet Veitolalle sosiaalisten tarpeiden täyttäjää sekä ympäristöä ja yleisöä itseilmaisulle, niin raskauden aikana ja sen jälkeen ne ovat olleet hänelle todennäköisesti pikemminkin seuraamisen kohde, josta Veitola on voinut ottaa vaikutteita omaan identiteettiinsä. Raskauden mukanaan tuomat muutokset ulkonäössä ja elämäntavoissa sekä ylipäätään uusi elämäntilanne ovat vaatineet hiljentymistä ja vaikutteiden ottamista muilta ihmisiltä, ja Veitolan oma vahva luonne on jäänyt hetkeksi taka-alalle. Kielenkäytön ja diskurssien perusteella uusi elämäntilanne on tuonut mukanaan tietynlaista epävarmuutta, ja osaltaan hyökkäävätkin tekstit ovat pehmentyneet. Mielenkiintoista olisi tietysti tutkia myös sitä, millaisiksi Veitolan kolumnit ovat raskauden jälkeen muuttuneet, ja ovatko raskauden aiheuttamat muutokset olleet pysyviä vai ohimeneviä.

#### 4. TULOSTEN POHDINTAA

Aineistosta nousee esille kuusi päädiskurssia, eli **kirjoittaja neuvonantajana**, **epävarmuusdiskurssi**, **vuorovaikutusdiskurssi**, **kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana**, **ulkonäködiskurssi** ja **ajanviettodiskurssi**. Päädiskurssit jakaantuvat lisäksi aladiskursseihin, ja erityisesti *kirjoittaja neuvonantajana*, *epävarmuusdiskurssi* sekä *ajanviettodiskurssi* -pääluvut tuottavat enemmänkin alalukuja. Veitolan ihmissuhteet käsittävät erityisesti ystävyys- ja parisuhteet, mutta hän puhuu myös sukulaisistaan. Lisäksi yhtenä ihmissuhteiden muotona ovat suhteet tuntemattomiin henkilöihin. *Tuntemattomat* tarkoittaa kaikkia ystävyys-, pari- ja sukulaisuussuhteiden ulkopuolelle jääviä henkilöitä.

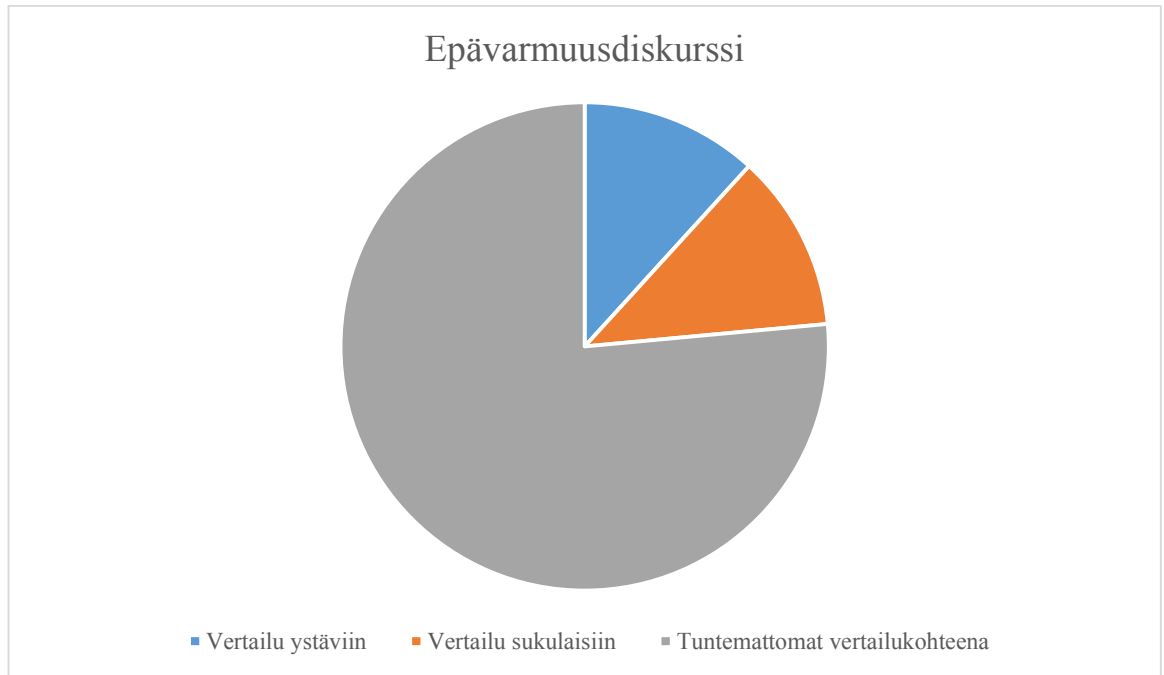
Tässä luvussa olen koonnut tutkimustulokset kuvioiksi selkeyttääkseni aineiston analyysin tulkintaa. Olen tehnyt kokoavat kuviot jokaisesta luvusta jokaisen diskurssin kohdalta. Olen laskenut, kuinka monessa kolumnissa Veitola mistäkin diskurssista puhuu. Kuvioden tarkoitus on selventää näiden eri ihmissuhteiden merkitystä ja yleisyyttä Veitolan kolumneissa ja elämässä ylipäätään. Mitä suurempi osuus jollakin ryhmällä jossakin diskurssissa on, sitä merkityksellisempi tämä ryhmä on Veitolalle.

Analyysini perusteella ystävät ovat Veitolalle hyvin merkityksellisiä, sillä ystävät liittyvät niin hänen ajanviettoonsa, vuorovaikutukseensa kuin maailmankatsomukseensa, ja lisäksi *Epävarmuusdiskurssi*-luvussa hän peilaa itseään ystäviinsä. Hän myös toimii mielellään neuvonantajana ystävilleen. Hänen roolinsa ystävien seurassa vaikuttaisi olevan samanlainen kuin hänen roolinsa tv-kasvona: suorasanainen ja rehellinen. Tästä osoituksena toimii erityisen hyvin *Kirjoittaja neuvonantajana* –luku (kuvio 1), sillä useimmiten hänen neuvonsa kohdistuvat pääsääntöisesti ystäviin tuntemattomien tai perheenjäsenten sijasta. Toisaalta sen lisäksi, että tämä kertoo Veitolan roolista ystäviensä seurassa, se voi kertoa myös siitä, että Veitola viettää aikaansa eniten ystäviensä kanssa, jolloin myös analysoitavaa on runsaasti verrattuna toisiin ryhmiin. Kuviossa 1 lähteenä on yhteensä 11 kolumnia, jotka jakaantuvat seuraavasti: neuvonantajana ystäville 5 kolumnia, neuvonantajana tuntemattomille 2 kolumnia, neuvonantajana parisuhteissa 2 kolumnia ja neuvonantajana itselleen 3 kolumnia.



Kuvio 1. Kirjoittaja neuvonantajana.

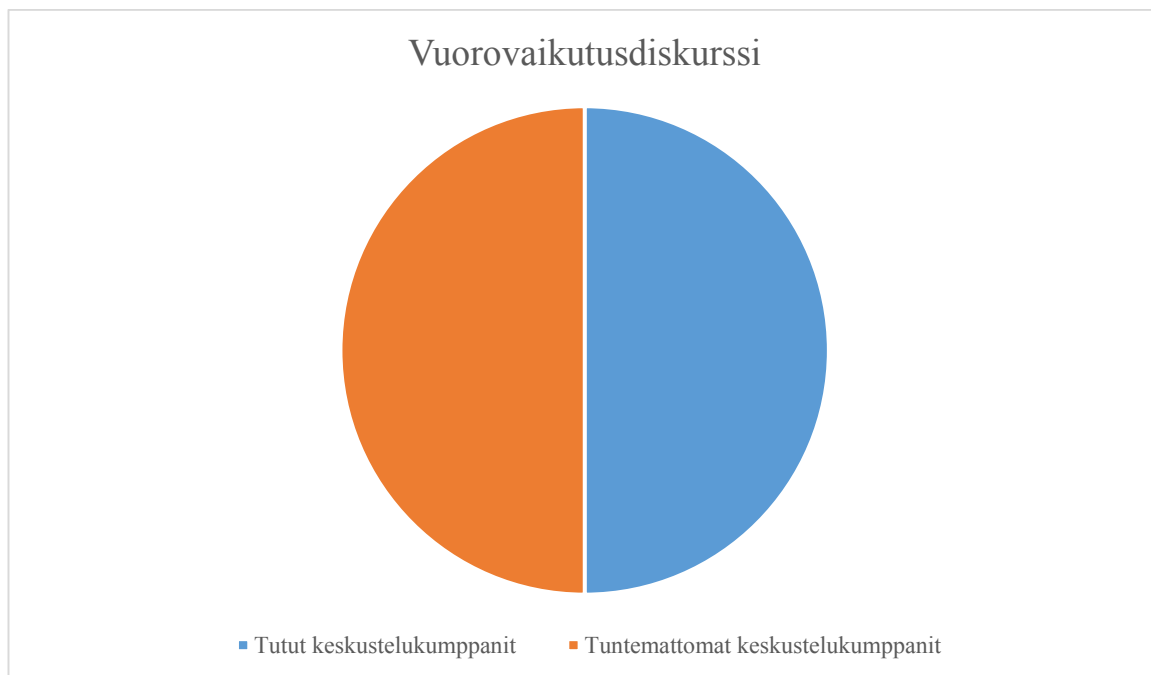
*Epävarmuusdiskurssissa* paljastuu mielestäni varsin kiinnostava seikka, sillä siitä huolimatta, että Veitola tunnetaan julkisuudessa vahvana henkilönä, hänen epävarmuutensa korostuu hänen vertaillessaan itseään tuntemattomiin henkilöihin. Julkinen työ asettaa hänet arvostelun kohteeksi, mikä varmasti vaikuttaa osaltaan tähän tutkimustulokseen. Kuten kuvio 2 osoittaa, ystävien ja sukulaisten seurassa epävarmuustekijöitä on vähemmän. Tästä voi päätellä, että tuttujen ihmisten seurassa Veitola kokee olevansa hyväksytty. Tutussa ympäristössä Veitolalla on tietty roolinsa, mutta tuntemattomien kanssa hän joutuu hakemaan paikkaansa ja etsimään oikeanlaista, tilanteestakin riippuvaa, roolia. Kuviossa 2 kolumneja on yhteensä 14, joista 13:ssa käsiteltiin tuntemattomia vertailukohteena. Vertailua ystäviin esiintyi 2 kolumnissa, kuten myös vertailua sukulaisiin.



Kuvio 2. Epävarmuusdiskurssi.

*Vuorovaikutusdiskurssi* jakaantuu tasaisesti tuttuihin ja tuntemattomiin keskustelukumppaneihin (kuvio 3), eli kummallakaan ryhmällä ei ole ensisijaista merkitystä vuorovaikutuksen kannalta Veitolan elämässä. Tutkimustulokset viittaavat lähinnä siihen, että Veitola on sosiaalinen persoona, jonka elämässä erilaiset vuorovaikutustilanteet ovat luontevia. Muut ihmiset edustavat hänelle tuttuudesta riippumatta kommunikointiseuraa. Baumeister ja Leary (1995: 521) määrittelevät ihmisen sosiaalisen kanssakäymisen tarpeen ihmisen synnynnäiseksi taipumukseksi olla vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa sekä olla osa sosiaalista ryhmää. Tarve sosiaaliseen kanssakäymiseen täytyy, kun ihminen kokee yhteisöllisyyttä ja kehittää läheisiä suhteita toisten ihmisten kanssa (Deci & Ryan 2000: 231). *Vuorovaikutusdiskurssia* esiintyi yhteensä 13 kolumnissa, joista sekä tuttujen että tuntemattomien keskustelukumppaneiden osuus oli 8 kolumnia.





Kuvio 3. Vuorovaikutusdiskurssi.

*Kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana* –diskurssi nojautui lähinnä tuntemattomien henkilöiden vaikutukseen (kuvio 4). Tämä tarkoittaa sitä, että jokin tuntemattomien ihmisten toiminnassa on herättänyt Veitolassa feministisen maailmanparantajan piirteitä. Veitolan omat ystävä- ja perhepiirit lienevät jo valmiiksi sellaisia, että ne jakavat Veitolan kanssa samanlaisen ajatus- ja arvomaailman, eikä Veitola koe tarvetta kyseenalaistaa heidän asennoitumistaan ympäröivään maailmaan. Sosiologi H.Z. Lopata (1981) onkin todennut tutkimuksissaan, että yhteisen kulttuuritaustan lisäksi ystävyteen vaaditaan toistuvaa vuorovaikutusta sosiaalisesti tasavertaisten ihmisten välillä. Juuri tasavertaisuus onkin ratkaiseva tekijä siinä, milloin Veitola kokee tarvetta toimia feministisenä maailmanparantajana. *Kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana* –diskurssia esiintyi 10 kolumnissa, joista 8:ssä näkyi tuntemattomien ja 3:ssa ystävien vaikutus.

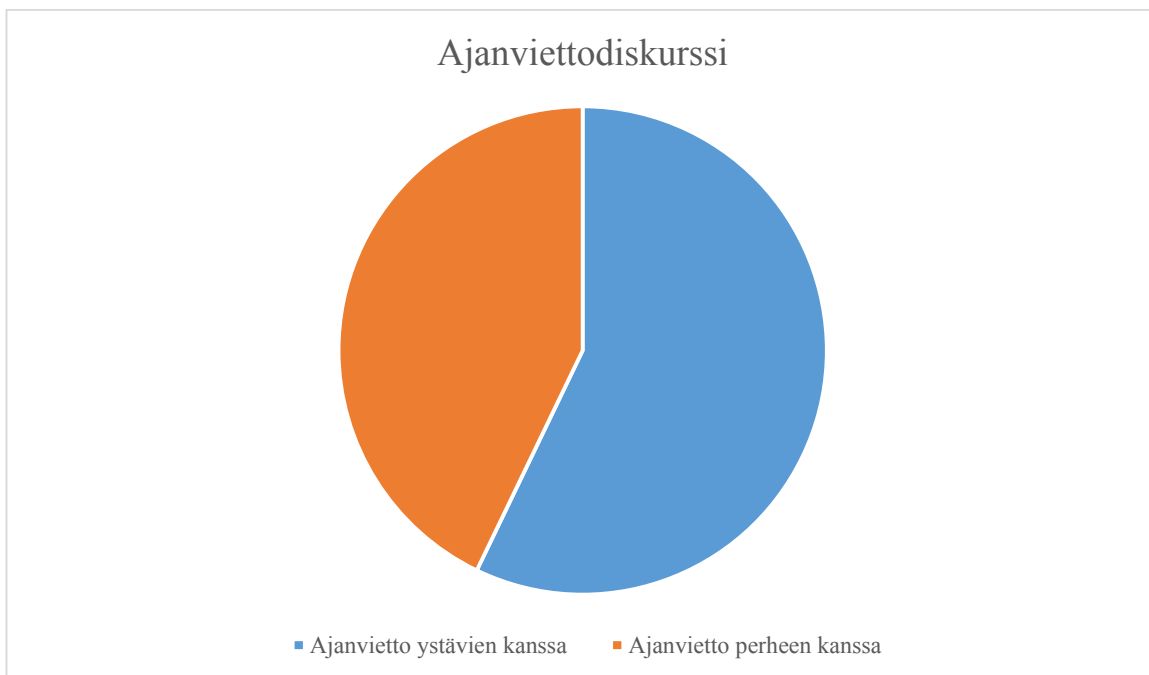
Erityisesti tämän diskurssin kautta selviää myös, että muiden ihmisten mielipiteet vaikuttavat hänen ajatusmaailmaansa herkästi. Erityisesti Veitolaa itseään koskevat kommentit ohjaavat häntä oman identiteettinsä löytämisessä ja minäkuvan muokkaamisessa. Muut ihmiset, varsinkin lähipiiriin kuuluvat henkilöt, vaikuttavat merkittävästi Veitolan

henkiseen kasvuun. Hänen kolumneistaan on havaittavissa nimenomaan tällainen ihmisenä kasvamisen teema. Hän pohtii elämäänsä lapsuudesta aikuisuuteen ja käsittelee kirjoituksissaan tapahtumia, ihmisiä ja kohtaamisia, jotka ovat vaikuttaneet hänen käsityksensä itsestään ja muista ihmisistä.



Kuvio 4. Kirjoittaja feministisenä maailmanparantajana.

Aiempien diskurssien tavoin myös *ajanviettodiskurssi* oli yleisempi suhteessa ystäviin kuin suhteessa perheeseen. Aineistossa oli 7 kolumnia, joista 4:ssä Veitola merkityksellisti ystävät ajanviettoon ja 3:ssa puolestaan perheensä. Toisaalta ero on hyvin pieni, joten voisi ajatella, että läheiset henkilöt ylipäättään edustavat Veitolalle mahdollisuutta kollektiiviseen toimintaan. Ajanvietto niin ystävien kuin perheen kanssa tarkoitti Veitolalle pääsääntöisesti tapaamista ruokailun tai juhlapäivien viettämisen yhteydessä, mutta näiden lisäksi Veitola myös muisteli lapsuuttaan ja nuoruuttaan, jolloin ajanviettoon perheen kanssa kuului yhteinen puuhastelu esimerkiksi kesälomareissun yhteydessä.



Kuvio 5. Ajanviettodiskurssi.

*Ulkonäködiskurssissa* Veitola puhuu paljon muiden ulkoisesta olemuksesta sekä muiden ulkonäön herättämistä tunteista. Hän toimii usein suorastaan arvostelijana ja seuraajana, mutta ei kuitenkaan puhu suoranaisesti pahaa kenestäkään. Mielestäni tällainen havainnointi on hyväksyttävää ottaen huomioon hänen työnsä ja kiinnostuksensa muun muassa muotiin. Veitola pohtii paljon myös omaa ulkoista olemustaan, minkä uskon johtuvan hänen julkisesta työstään. Hän on jatkuvasti katseiden kohteena, jolloin ulkoisiin seikkoihin luonnollisesti kiinnitetään huomiota. Myös ihmisten mahdollisuus arvostella julkisuuden henkilöitä anonyymisti internetissä voi tehdä kommentoinnista julmempaa.

*Ulkonäködiskurssi*-luvussa erottelin toisistaan kahdeksi eri alaluvuksi Veitolan omaan ulkonäköön liittyvät kohdat sekä muiden ihmisten ulkonäköön keskittyvät katkelmat. Kolumneja, joissa Veitola puhui ulkonäöstä, löytyi aineistosta yhteensä 7 kappaletta, ja näistä 2:ssa Veitola puhui omasta ja 5:ssä muiden ihmisten ulkonäöstä (kuvio 6).



Kuvio 6. Ulkonäködiskurssi.

## 5. LOPUKSI

Tutkimukseni aiheena olivat ihmissuhdediskurssit Maria Veitolan kolumneissa. Tutkin, mitä ihmissuhteet merkitsevät Veitolalle ja miten Veitola merkityksellistää itseään suhteessa muihin. Selvitin diskurssianalyysin avulla, millaisia rooleja eri ihmisillä on Veitolan elämässä ja millaisia arvoja ja asenteita Veitola tuo teksteissään esille puhetapojensa perusteella. Näitä merkityksiä selvitin tarkastelemalla erityisesti Veitolan käyttämiä verbejä, nimityksiä ja adjektiiveja.

Tutkimusaineistoni oli Veitolan Trendi-lehteen kirjoittamat kolumnit vuosilta 2009 ja 2012. Koska Veitolan elämäntilanne on muuttunut vuodesta 2009 vuoteen 2012, päätin vertailla myös hänen kielenkäyttönsä mahdollista muutosta. Oletuksenani oli, että ihmissuhteilla on hänelle erilainen merkitys kolumnien ilmestymisajankohdasta riippuen. Elämäntilanteen muutoksella tarkoitan sitä, että hänet on opittu tuntemaan työorientoituneena ja vilkkaana yksineläjänä, mutta vuonna 2012 hän alkoi odottaa esikoistaan.

Mielestäni diskurssianalyysi on toisaalta haastava tutkimusmenetelmä kielitieteellisessä tutkimuksessa juuri monitieteellisyytensä vuoksi. Koin, että haasteellista on myös välttää aineiston referointia, ja referoinnin sijaan onnistua analyysin tulkinnessa. Aineiston analyysissä tärkeää on nimenomaan aineiston tulkitseminen, ei sen toistaminen. Kielitieteellisissä tutkimuksissa on periaate, että tutkija saa hyödyntää myös omia intuitioitaan (Hakulinen 1998: 17), joten toivon, että tulkinnessa olen onnistunut tuomaan esille mielestäni huomionarvoisia seikkoja tarpeeksi selkeästi.

Yksi hypoteeseistani oli, että Veitola käyttää kirjoituksissaan värikästä kieltä. Tämä piti paikkansa, sillä hänen tekstinsä sisälsivät paljon erilaisia kielikuvia (*virttynyt villalapanen, öljysika*) sekä tavanomaisesta poikkeavia ilmauksia (*naapurin muidu, örkkimörkki*). Tavanomaisesta poikkeavalla tarkoitan ilmauksia, jotka Veitola on todennäköisesti itse keksinyt. Hänen kielensä on hyvin kuvailevaa ja lennokasta. Tällainen kielenkäyttö teki Veitolan kolumneista varsin otollisen tutkimusaineiston, sillä diskurssianalyysissä yhtenä analyttisenä painopistealueena on retorinen analyysi (Jokinen ym. 2002: 126).

Hypoteesini siitä, että Veitolan elämäntilanteen muuttuminen on vaikuttanut hänen ihmissuhteisiinsa, piti myös paikkansa. Ennen raskauttaan vuonna 2009 hänen ihmissuh-

teissaan keskeisiä diskursseja olivat ajanvietto, ulkonäkökeskeisyys ja keskustelukumppanit, mutta raskauden aikana vuonna 2012 hän analysoi itseään ja omia tuntemuksiaan, puhui yksinäisyydestä ja oli ylipäättään selkeästi perhekeskeisempi kuin aiemmin. Hänen mielipiteensä ja sananvalintansa eivät olleet enää yhtä jyrkkiä kuin vuonna 2009. Verbeistä puheaktiverbit ovat selvästi vähentyneet vuonna 2012, mikä kertoo sosiaalisen vuorovaikutuksen hiipumisesta. Uskon, että raskauden aikana kirjoitetut kolumnit edustavat Veitolalle tietynlaista itsensä etsimisen ja tutkimisen aikaa, ja kolumnit toimivat tunnetiloja kuvaavana päiväkirjana.

Tutkimukseni tulokset osoittavat, että kirjoittajan roolin muuttumista voi tarkastella kirjoittajan käyttämien verbien kautta. Toki tutkimusta voisi laajentaa ja syventää, jolloin tulokset olisivat tarkempia ja tulkittavissa vielä monipuolisemmin. Pro gradu -työssäni metodina on kuitenkin ensisijaisesti diskurssianalyysi, joten työni olisi ohjautunut sivu-urille, mikäli olisin paneutunut verbien tutkimiseen yhtään enempää. Tässä yhteydessä ja näillä tutkimusongelmilla riitti, että luokittelin verbejä suhteellisen löyhästi.

## LÄHTEET

### Tutkimusaineisto

Trendi-lehdet 01/2009, 03/2009, 04/2009, 05/2009, 06/2009, 07/2009, 09/2009, 11/2009, 12/2009, 01/2012, 02/2012, 04/2012, 05/2012, 06/2012, 07/2012, 08/2012

### Kirjallisuus

ALASILTA, ANJA 1999: *Näin kirjoitat tehokkaasti. Viestintäopas työelämän kirjoittajille*. Tampere: Inforviestintä Oy.

ALASUUTARI, PERTTI 1994: *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.

ELIASSON, MONA - CARLSSON, MARIANNE 1993: *Naisen psykologia*. Tukholma: Glostryp Litotryk A/S.

FAIRCLOUGH, NORMAN 1997: *Miten media puhuu*. Suom. Virpi Blom ja Kaarina Hazard. Tampere: Vastapaino.

FISKE, JOHN 1994: *Merkkien kieli: johdatus viestinnän tutkimiseen*. Tampere: Vastapaino.

ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA-RIITTA – ALHO, IRJA 2005: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

HAKULINEN, AULI 1998: Johdanto. – Liisa Tainio (toim.) *Keskustelunanalyysin perusteet* s. 17. Tampere: Vastapaino.

HALLIDAY, M. A. K. 1978: *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*. London: Edward Arnold.

HEIKKINEN, VESA 1999: *Ideologinen merkitys kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä*. Väitöskirja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

JOHNSTONE, BARBARA 2008: *Discourse Analysis*. Blackwell Publishing.

JOKINEN, ARJA – JUHILA, KIRSI – SUONINEN, EERO 2002: *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Tampere: Vastapaino.

KAARKURI-KNUUTTILA, MARJA-LIISA (TOIM.) 1999: *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelemisen ja vakuuttamisen taidot*. Helsinki: Gaudeamus.

- KALLIOKOSKI, ANNA 1998: *Jyrähtikö Lipponen ihan oikeasti? Poliittisten kirjoitusten referointirakenteiden verbit ministerien julkisuuskuvan luojana*. Pro gradu –tutkielma. Oulu: Oulun yliopisto.
- KARISTO, ANTTI – KONTTINEN, RIIKKA 2004: *Kotiruokaa, kotikatua ja kaukomatkailua. Tutkimus ikääntyvien elämäntyyleistä* s. 19. Helsinki: Palmenia-kustannus.
- KS = Kielitoimiston sanakirja 2007. Jyväskylä: Gummerrus.
- LOPATA, H.Z. 1981: Friendship: historical and theoretical introduction. – H.Z. Lopata & D. Maines (toim.) *Research in the Interweave of Social Roles: Friendship*.s. 1–19. Greenwich: JAI Press.
- LUOSTARINEN, HEIKKI – VÄLIVERRONEN, ESA 1991: *Tekstinsyöjät. Yhteiskuntatieteellisen kirjallisuuden lukutaidosta*. Tampere: Vastapaino.
- MIKKOLA, ANNE-MARIA – KOSKELA, LASSE – HAAPAMÄKI-NIEMI, HELJÄ – JULIN, ANITA – KAUPPINEN, ANNELI – NUOLIJÄRVI, PIRKKO – VALKONEN, KAIJA 2005: *Äidinkielen ja kirjallisuuden käsikirja*. Helsinki: WSOY.
- ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ, TIINA 2008: Kielikuvia kaikkialla. – Tiina Onikki-Rantajääskö & Mari Siironen (toim.) *Kieltä kohti* s. 51. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- PAJUNEN, ANNELI 1988: *Verbien leksikaalinen kuvaus*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- 1999: *Suomen verbirektiosta*. Turku: Turun yliopisto.
- 2001: *Argumenttirakenne. Asiantilojen luokitus ja verbien käyttäytyminen suomen kielessä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PASO, EIJA 2007: *Työkyky merkitsee. Työkyvyn merkityksen ja maailman rakentuminen lehtiteksteissä*. Väitöskirja. Oulu: Oulun yliopisto.
- PERHO, HANNU – KORHONEN, MERJA 2001: Siirtymien sijoittuminen ja sisältö varhaisaikuisuudessa. – Paula Lyytinen, Mikko Korkiakangas & Heikki Lyytinen (toim.) *Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan* s. 339–342. Helsinki: WSOY.
- PIETIKÄINEN, SARI – MÄNTYNEN, ANNE 2009: *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- PÄLLI, PEKKA 2003: *Ihmisryhmä diskurssissa ja diskurssina*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- SAJAVAARA, KARI – PIIRAINEN-MARSH, ARJA 2000: *Kieli, diskurssi & yhteisö*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- SIITONEN, JUHA 1999: *Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua*. Oulu: Oulun yliopisto.



SOLIN, ANNA 2002: Arvot vai ohjearvot? – Vesa Heikkinen (toim.) *Virkapukuinen kieli* s. 160. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

TUOMI, JOUNI – SARAJÄRVI, ANNELI 2002: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

VUORI, JAANA 2003: Äitiyden ainekset. – Hannele Forsberg & Ritva Nätkin (toim.) *Perhe murroksessa. Kriittisen perhetutkimuksen jäljillä* s. 40. Helsinki: Gaudeamus Kirjasto.

### **Muut lähteet**

BAUMEISTER, R.F. – LEARY, M.R. 1995: *The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation*.  
[http://blog.lib.umn.edu/stei0301/sp\\_bbk/BandM%20Need%20to%20Belong.pdf](http://blog.lib.umn.edu/stei0301/sp_bbk/BandM%20Need%20to%20Belong.pdf)  
 (9.4.2015).

DECI, E. – RYAN, R. 2000: *The “What” and “Why” of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior*.  
[http://www.selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000\\_DeciRyan\\_PIWhatWhy.pdf](http://www.selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_DeciRyan_PIWhatWhy.pdf)  
 (9.4.2015).

LIIKANEN, VILLE 2012: *Kolumnistin opas - mistä koostuu toimiva kolumni?* Opinnäytetyö. Haaga-Helia-ammattikorkeakoulu.  
[www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44599/Ville\\_Liikanen.pdf?sequence=1](http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44599/Ville_Liikanen.pdf?sequence=1)  
 (6.10.2014).